

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ปริญญานิพนธ์

ของ

นิเวศน์ คิตยาว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความเมตตากรุณาเต็มใจให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตั้งแต่เริ่มต้น ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม ทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ คณะครูโรงเรียนบ้านรุนทุกท่านที่ทำให้กำลังใจในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอโน้มราลึงถึงพระคุณของบิดา มารดา ครู-อาจารย์ ภรรยา บุตร ญาติพี่น้องที่ให้การกำลังใจและกำลังใจทรัพย์ สนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด อันพระคุณนี้หาที่เปรียบมิได้

นิเวศน์ คิทยา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความเป็นมาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	11
รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน	12
การดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	14
การนิเทศภายในโรงเรียน	18
ความเป็นมาของการนิเทศภายในโรงเรียน	18
ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	19
ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	20
ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน	22
หลักการนิเทศภายในโรงเรียน	25
การดำเนินงานวิชาการ	28
ขอบข่ายงานวิชาการ	29
งานด้านหลักสูตร	32
งานกิจกรรมการเรียนการสอน	39
งานด้านสื่อการเรียนการสอน	46
งานด้านการวัดผลและประเมินผล	50

สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา	
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	62
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การจัดกระทำกับข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	70
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอน เกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ใน 4 ด้าน	71
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน	81

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศ ภายในโรงเรียนในแต่ละด้าน	105
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	109
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	109
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	110
การเก็บรวบรวมข้อมูล	110
การวิเคราะห์ข้อมูล	111
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	111
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	131
ประวัติย่อของผู้วิจัย	142

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ	64
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร ประสิทธิภาพการสอน และขนาดของโรงเรียน	70
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน ...	71
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านหลักสูตร จำแนก เป็นรายข้อ	72
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน จำแนกเป็นรายข้อ	74
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านสื่อการเรียน การสอน จำแนกเป็นรายข้อ	77
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านการวัดผลและ ประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ	79

8	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวม และรายด้าน	81
9	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ	82
10	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ	85
11	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านสื่อ การเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน	88
12	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านการวัดผล และประเมินผล โดยรวมและรายข้อ	90
13	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	92

14	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ	93
15	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน	96
16	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านสื่อการเรียน โดยรวมและรายด้าน	99
17	เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการวัดผลและ ประเมินผล โดยรวมและรายข้อ	102
18	จำนวนครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน	105

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมโดยรวม ด้วยเหตุนี้ ในทุกประเทศจึงพยายามเร่งรัดพัฒนาการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 7)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนอย่างทั่วถึง และเพียงพอจะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมไทยได้อย่างเป็นปกติสุข รัฐจึงให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับต้องจัดให้กว้างขวางและทั่วถึงมากที่สุด (สุชาวดี สุภาไธษะ. 2527 : 6) เพราะการศึกษาภาคบังคับเป็นหน้าที่ซึ่งรัฐจะต้องจัดบริการให้ประชาชน เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะได้มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (กมล ภูประเสริฐ. 2527 : 25) ยิ่งประชาชนมีระดับการศึกษาสูงขึ้นเท่าใด ยิ่งจะเกิดผลดีต่อการพัฒนาประเทศมากเท่านั้น ในขณะที่รัฐได้จัดการศึกษาภาคบังคับเพียง 6 ปี จะมีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบเพียงร้อยละ 50.87 เท่านั้น

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนประถมศึกษาบางส่วนที่ขาดโอกาสจะเข้าศึกษาต่อ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ความห่างไกลสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ความยากจน ความขาดแคลน ได้เข้าศึกษาต่อ เพื่อให้ได้ฝึกฝน เรียนรู้เพิ่มเติม ตามความถนัด ความสนใจ ความจำเป็นและความต้องการเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และชุมชนในสังคมชนบท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 2)

ในปี 2530 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ให้ดำเนินโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 จึงทำให้ในปี 2534 มีนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60.06 หรือประมาณ 50,803 คน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ยกเลิกโครงการนำร่องโดยเปลี่ยนรูปแบบเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบ โดยจะเปิดจำนวน 1,000 โรงเรียน แต่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สามารถดำเนินการเปิดโรงเรียนสำหรับสอนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1,247 โรงเรียน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 21 - 22)

จากการรายงานผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่ต้องการสอน โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและวิชาชีพ ซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าว โดยเด็กร้อยละ 35.99 มีปัญหาเรียนแล้วไม่เข้าใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 41) และยังพบข้อจำกัดต่อไปอีกในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในแนวดำเนินการบริการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุนโยบายและหลักสูตร ตลอดจนยังไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมและการประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 5)

จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยต่าง ๆ พบว่า การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะต้องคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญ 4 ประการคือ การจัดองค์กรนิเทศภายในโรงเรียน กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน งานนิเทศภายในโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

การจัดองค์กรนิเทศภายในโรงเรียน หรือการจัดโครงสร้างการนิเทศภายในระดับโรงเรียน เป็นการกำหนดและแต่งตั้งผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อ การนิเทศภายในโรงเรียน

เช่นเดียวกับการบริหารงาน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงโครงสร้างของการบริหารงานอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรประจำตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การ สายบังคับบัญชาช่องทางการติดต่อสื่อสาร ช่วยให้การประสานงานดำเนินไปอย่างคล่องตัวยิ่งขึ้น ให้ทราบความสัมพันธ์ของหน่วยงาน และองค์ประกอบต่าง ๆ ในองค์การได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนได้รวมกำลังกันปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมาย ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2534) ซึ่งงานขององค์การจะมีประสิทธิภาพ หรือไม่อยู่ที่การจัดโครงสร้างขององค์การและตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน (เกษม สุวรรณกุล. 2527 : 6)

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนจากจุดเริ่มต้นจนจุดสุดท้าย เพื่อให้การบรรลุผลสำเร็จ จึงมีการกล่าวถึงเสมอในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะป็นงานใด ๆ (ชาวี มณีศรี. 2538 : 76) การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน

งานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้สำเร็จ ทั้งนี้เพราะผู้นิเทศจำเป็นต้องทราบภารกิจในการดำเนินการนิเทศ ว่ามีอะไรและมีลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการนิเทศได้อย่างครอบคลุม

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน หรือวิธีการปฏิบัติงานการนิเทศ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การนิเทศภายในประสบผลสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 11) เพราะเป็นการกระทำของผู้นิเทศ เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถแก่ผู้รับการนิเทศ และจากการศึกษางานวิจัยของ วิไลวรรณ เหมือนชาติ (2536 : 80) ก็ยังพบว่า เทคนิคกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นตัวประกอบด้านหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีโรงเรียนในสังกัด ที่ได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นจากปีการศึกษา 2533 ถึงปีการศึกษา 2541 จำนวน 183 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2541 : 20 - 21) จากการดำเนินการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับที่ผ่านมาพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่หลายประการ เช่น การจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกเขตบริการ ขาดแคลนครูผู้สอน โดยเฉพาะครู

ผู้สอนในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ ครูขาดทักษะและความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเรียนการสอน ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญในการส่งลูกหลานเข้าเรียนต่อ ผู้ปกครองเด็กยากจน ต้องการให้แรงงานเด็กและขาดการนิเทศติดตามผลโดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2541 : 12 - 13)

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องหาวิธีการแก้ไข และพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ คือ การนิเทศภายในโรงเรียน เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความช่วยเหลือต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2540 : 20)

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงควรเร่งรัดให้โรงเรียนต่าง ๆ ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาระบบการนิเทศของตนเอง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความต้องการและจำเป็นของแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการมาได้เพียง 8 ปี และยังประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเช่นกัน จึงควรมีการพัฒนากการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของตนเอง เนื่องจากมีภาระที่จะต้องจัดการศึกษาที่เพิ่มขึ้นอีก 3 ปี การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ หากมีแนวทางในการปฏิบัติที่มีรูปแบบแน่นอนชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสามารถรวบรวมข้อสรุปได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาว่า ควรมีการกำหนดบุคลากรในการดำเนินการนิเทศอย่างไร บุคคลใดบ้างที่เป็นผู้รับผิดชอบ และใช้กระบวนการอย่างไร งานนิเทศที่สมควรปฏิบัตินั้นมีงานใดบ้าง และสมควรที่จะใช้กิจกรรมหรือเทคนิคการนิเทศใดจึงจะเหมาะสม โดยข้อสรุปที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ

ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

✓ จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า การทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จะยึดความต้องการของหน่วยงาน และวิธีการของผู้นิเทศเป็นหลัก การสอบถามเพื่อประเมินความต้องการของครูมีน้อย จึงทำให้การปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง คือปัญหาและความต้องการของครู แม้ว่าในระหว่างการบริหารการนิเทศจะมีการสอบถามปัญหาและความต้องการของครู แต่ผู้นิเทศก็ให้ทราบเพียงส่วนน้อย ทั้งนี้ เพราะว่าครูมักจะไม่เปิดเผยปัญหาและความต้องการอย่างจริงจัง ด้วยเหตุผลแตกต่างกันไป การปฏิบัติงานการนิเทศจึงไม่ตรงเป้าหมาย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู ครูจึงไม่ให้ความสนใจในเรื่องที่นิเทศ ปัญหาดังกล่าวนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ยังไม่ได้ดำเนินการศึกษา เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการของครูอย่างจริงจัง จึงทำให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนขาดข้อมูลและไม่เป็นไปตามที่ครูต้องการ

นอกจากสภาพและปัญหาทางการศึกษาดังกล่าวแล้ว จังหวัดสุรินทร์ยังมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากจังหวัดส่วนใหญ่ของประเทศ คือโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ของจังหวัดตั้งอยู่ในชุมชนที่ประชากรไม่ได้พูดภาษากลาง ส่วนใหญ่จะใช้สองภาษา กล่าวคือ ในอำเภอเมืองและอำเภอด้านทิศใต้ ประชาชนใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาถิ่น บางท้องที่ด้านตะวันออกและด้านเหนือของตัวจังหวัดประชาชนใช้ภาษาส่วย และในอำเภอด้านตะวันตก ท้องที่ด้านตะวันออกและด้านเหนือส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยอีสาน ดังนั้นสภาพปัญหาในการจัดการศึกษา จึงแตกต่างจากจังหวัดอื่นทั่วไป เพราะมีด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษา และการนิเทศภายในโรงเรียนจึงมีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่น

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผล

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามตัวแปรประสิทธิภาพในการสอนและขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารการศึกษา ครูศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในระดับอำเภอ และจังหวัด ได้ใช้ในการวางแผนและพัฒนางานด้านการนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผล โรงเรียนที่จะทำการศึกษาค้นคว้านี้จะศึกษาเฉพาะโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 1,489 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) และใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครู แบ่งออกเป็น 2 ด้าน

3.1.1 ประสบการณ์ในการสอน

3.1.1.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.1.2 5 ปีขึ้นไป

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงกำหนดความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ดังนี้

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนในโครงการที่เปิดทำการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2533 ถึง 2541

2. การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารกับครูในโรงเรียน ในการที่จะแก้ไข พัฒนางานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

3. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ หมายถึง ความประสงค์หรือความมุ่งหวังของครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่อยากให้มีหรือเกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ 4 ด้านคือ

3.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง ความต้องการเกี่ยวกับการทำความเข้าใจหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความคิดรวบยอดของเนื้อหาวิชาในบทเรียน คู่มือครูและแผนการสอน

3.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความต้องการที่เกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง ความต้องการที่เกี่ยวกับการจัดหาให้มีเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดหา การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน

3.4 ด้านวัดผลและประเมินผล หมายถึง ความต้องการที่เกี่ยวกับวิธีการทดสอบ การวัดผลการศึกษา การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลปลายภาคเรียน และการประเมินผลประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการนำผลที่ประเมินได้ไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

4. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานการสอนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จาแนกเป็นน้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่เปิดสอนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดแบ่งตามจำนวนนักเรียนแบ่งเป็น 2 ขนาดคือ

6.1 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 - 600 คน

6.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยและจะเสนอตามลำดับ หัวข้อต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. การนิเทศภายในโรงเรียน
 - 4.1 ความเป็นมาของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 4.2 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 4.3 ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 4.4 ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 4.5 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 4.6 ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน
5. การดำเนินงานวิชาการ
 - 5.1 ขอบข่ายงานวิชาการ
 - 5.2 แนวทางการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 5.3 งานด้านหลักสูตร
 - 5.4 งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 5.5 งานด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 5.6 งานด้านการวัดผลและประเมินผล
6. สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ลังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐบาลเห็นความสำคัญที่จะต้องให้การศึกษานอกระบบความรู้พื้นฐานของประชาชนในประเทศไทยให้สูงขึ้นอย่างน้อยจาก 6 ปี เป็น 12 ปี เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนาจากสภาพสังคมเกษตรกรรมไปสู่สภาพสังคมกึ่งอุตสาหกรรมและบริการ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 61)

ดังนั้นคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 จึงได้ลงมติเห็นชอบว่ารัฐควรขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีการไม่บังคับ เนื่องจากเป็นวิธีการที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาล ในอันที่จะยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้ในพื้นฐานของการคงไว้ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการตัดสินใจส่งหรือไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษามีแนวทางในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าในระยะเวลา 5 ปี นับแต่ปีงบประมาณ 2532 รัฐไม่ควรประกาศขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ควรเร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบและด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามแนวทางปฏิบัติของวิธีการต่าง ๆ ของการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่บังคับไปก่อนเป็นเวลา 5 ปี โดยมีหลักการและมาตรการการดำเนินการที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและกำหนดนโยบายสำคัญว่า "เร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ให้ทั่วถึงโดยเร็วอย่างมีคุณภาพทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ผู้บกพร่องทางจิตใจ และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทั้งประเทศ หลังจากนั้นได้ดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) พบว่า มีการกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจนว่า ในการขยายโอกาสทางการศึกษามุ่งที่จะเพิ่มอัตราการเรียนต่อในเขตพื้นที่ทุรกันดารที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำเป็นพิเศษ โดยกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในระบบโรงเรียนเป็นร้อยละ 55 และเมื่อรวมกับเป้าหมายที่เรียนนอกระบบโรงเรียนจะมีอัตราร้อยละ 60 กรมสามัญ

ศึกษาได้จัดโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด จำนวน 235 โรงเรียน เริ่มปี 2530 เป็นต้นมา ต่อมาในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539) ได้กำหนดนโยบายเร่งปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้จบชั้นประถมศึกษาได้เข้าเรียนมากขึ้น โดยในปีแรกของแผนมีผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 59 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 71.50 ในปลายแผน ส่วนในแผนที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) จะเร่งให้เด็กที่มีอายุ 12 - 14 ปี ได้เรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 และอายุ 15 - 17 ปี ได้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 5)

2. รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ และ วัตถุประสงค์ในการดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาไว้ดังนี้ (กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 8 - 13)

2.1 รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

2.1.1 แนวปฏิบัติในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจากชั้นประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีไม่บังคับ และใช้ทรัพยากรจากภาครัฐภาคเอกชนและชุมชน หน่วยงานหรือองค์การระหว่างประเทศสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 กลุ่มเป้าหมาย มุ่งให้เด็กและเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งที่จบมาก่อน และเพิ่งจบการศึกษาได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทห่างไกล ตลอดจนสามเณรจะได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ

2.1.3 มาตรการพัฒนาหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล สนองความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ และเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น

2.2 นโยบายและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน

นโยบายและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการอยู่นั้นได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนไว้ดังนี้

- 2.2.1 โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว ไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร
- 2.2.2 ในท้องที่นั้นเมื่ออัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาต่ำ
- 2.2.3 มีความพร้อม สภาพเหมาะสมที่จะดำเนินการการสอนระดับมัธยมศึกษา
- 2.2.4 มีผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ และมีช่องสนับสนุนให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน
- 2.2.5 ผู้บริหาร ครู มีความสนใจ ความตั้งใจ เสียสละทำงานบรรลุผลสำเร็จ
- 2.2.6 ผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่นให้การสนับสนุน
- 2.2.7 มีพื้นที่บริเวณโรงเรียนไม่น้อยกว่า 12 ไร่
- 2.2.8 เปิดโรงเรียนในลักษณะกระจายอย่างทั่วถึง และผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด (ศสว.จ.)
- 2.2.9 ให้โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่แล้ว รับนักเรียนที่จบ ป.6 ที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการเข้าเรียนทุกคน และประสานกับหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับนี้ เพื่อให้เด็กจบ ป.6 ได้เรียนต่อชั้น ม.1 ทุกคน

2.3 วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาไว้ดังนี้

- 2.3.1 เพื่อเป็นการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียนและหารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานของการศึกษาภาคบังคับต่ออีก 3 ปี
- 2.3.2 เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีที่ศึกษาต่อในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี

2.3.3 เพื่อศึกษาเจตคติผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ

3. การดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดแนวดำเนินงานโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการจัดการและบริหารโครงการซึ่งเป็นบทบาทและภาระหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดแต่ละระดับการจัดการด้านงบประมาณและแนวปฏิบัติในการคัดเลือกโรงเรียนไว้ดังนี้ (กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 8 - 13)

3.1 การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.1.1 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฯลฯ รวมตลอดถึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ กรมฝึกหัดครู กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ในด้านการจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาพี่เลี้ยง การจัดทำจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การนิเทศติดตามผลโครงการและการให้ความร่วมมือในด้านอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

3.1.2 แต่งตั้งกรรมการดำเนินงานด้านแผนงานและงบประมาณด้านวิชาการ และด้านติดตามผลโครงการระดับกรม

3.1.3 ประชุม อบรม สัมมนา บุคลากรผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงนโยบายและแนวการดำเนินการโครงการ

3.1.4 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.5 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการทางเอกสารและสื่อมวลชน

3.1.6 นิเทศ ติดตามผล และสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ

3.1.7 ประเมินผล พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

3.2 การดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

3.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนประสานงานกับคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด

3.2.2 การดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยเปิดดำเนินการให้ครบกำหนดจังหวัดละ 3 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2534

3.2.3 กำหนดแผนการเปิดดำเนินการโรงเรียนในโครงการในช่วงปี 2535-2539 กลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียนเสนอกรม

3.2.4 กำหนดแผนการประสานงานด้านการนิเทศ ติดตามสนับสนุนการเรียนการสอนร่วมกับหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษาและศึกษานิเทศก์จังหวัด สังกัดกรมสามัญศึกษาและบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวทางและโครงสร้างหลักสูตร ตลอดจนการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องตามแนวทางที่กำหนดไว้ในคู่มือการประเมินผลการเรียน

3.2.6 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการให้นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปได้รับรู้และเห็นคุณค่าทางการศึกษา

3.2.7 กำกับดูแลและนิเทศติดตามการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในโครงการร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับเขตการศึกษาและอำเภอ

3.2.8 ประเมินผล พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

3.2.9 รายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทราบเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

3.3 การดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

3.3.1 แต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานและประสานงานการดำเนินงานกับระดับจังหวัดและโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าเรียนในโรงเรียนในโครงการ

3.3.2 ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนในการเตรียมการและดำเนินงานด้านต่าง ๆ

ดังต่อไปนี้

3.3.2.1 การเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ-อุปกรณ์ อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียน

3.3.2.2 การจัดครูที่มีความรู้ความสามารถและความถนัดเฉพาะทางเข้าสอนรายวิชา กิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตร

3.3.2.3 การสำรวจและทำทะเบียนรายชื่อผู้ชำนาญการท้องถิ่นในสาขาอาชีพต่าง ๆ แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ พร้อมประสานงานขอความร่วมมือในการให้ความรู้หรือเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานอาชีพแก่นักเรียนจากแหล่งทรัพยากรดังกล่าว

3.3.2.4 การสำรวจความต้องการและความสนใจของนักเรียน ผู้ปกครองเพื่อประกอบการจัดวิชาเรียน

3.3.2.5 การจัดทำแผนการสอน การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตร

3.3.2.6 การประสานงานร่วมปรึกษาหารือกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.3.3 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ

3.3.4 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและให้การสนับสนุนในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานของโรงเรียน

3.3.5 รายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทราบ

3.4 การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ

3.4.1 เตรียมการในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.4.1.1 ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

3.4.1.2 ประสานงานกับอำเภอและจังหวัดในการจัดอัตรากำลังครูให้เพียงพอและมีความรู้ความสามารถ ความถนัดเข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ และกิจกรรมตามหลักสูตรอย่างเหมาะสม

3.4.1.3 สืบรวจและประสานความร่วมมือกับผู้อำนวยการท้องถิ่น แหล่งวิทยากร และสถานประกอบการอิสระต่าง ๆ

3.4.1.4 สืบรวจความต้องการ ความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อประโยชน์ในการจัดวิชาเรียนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

3.4.1.5 เติรียมความพร้อมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 วางแผนการเรียนการสอนและการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน ร่วมกับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

3.4.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยประสานงานกับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาอย่างใกล้ชิด

3.4.4 ประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4.5 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีแก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

3.4.6 พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.7 รายงานความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทราบ

จากการดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พบปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เช่น ครูมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ครูขาดทักษะ และความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเรียนการสอน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้บรรเทาเบาบางลงไป จำเป็นจะต้องใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเข้ามาช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 :

4. การนิเทศภายในโรงเรียน

4.1 ความเป็นมาของการนิเทศภายในโรงเรียน

คำว่า "การนิเทศภายในโรงเรียน" หรือ "การนิเทศภายในสถานศึกษา" เป็นคำที่เรียกสั้น ๆ โดยมาจากคำเต็มว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน" หรือ "การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา" การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นคำที่เรียกกันภายในระบบการศึกษาของประเทศไทยเท่านั้น สำหรับในต่างประเทศจะไม่ใช้คำเช่นนี้ แต่จะมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า การนิเทศภายในโรงเรียนของไทยเราก็คือ "Personalized Supervision" (สงัด อุทรานันท์, 2530 : 108)

การที่ระบบการจัดการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยได้มีการตั้งชื่อการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นมานั้นก็เพื่อให้เกิดความแตกต่างเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากการนิเทศการศึกษาในระบบการศึกษาของไทยนั้นได้เริ่มเป็นที่รู้จักคุ้นเคยในฐานะที่เป็นงานของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นตำแหน่งของบุคลากรที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาและประการสำคัญสมัยก่อนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถยังมีจำนวนจำกัด ครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็มีวุฒิทางครุค่อนข้างต่ำ ดังนั้น การช่วยเหลือและพัฒนาครูประจำการให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นนั้นจึงต้องอาศัยศึกษานิเทศก์ ซึ่งกรมที่มีสถานศึกษาได้จัดตั้งขึ้นสำหรับทำหน้าที่นิเทศครูในสถานศึกษาของตนเองโดยเฉพาะ โดยเหตุนี้ในสังคมไทย จึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า "การนิเทศการศึกษา" ในฐานะงานของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นบุคลากรที่อยู่ภายนอกโรงเรียนโดยตรง

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษา เพียงแต่ผู้ดำเนินการในการนิเทศนั้นเป็นบุคลากรที่อยู่ภายในโรงเรียนเฉยๆกันนั่นเอง โดยอาศัยหลักและวิธีการของการนิเทศการศึกษามาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนที่เป็นอยู่ เหตุที่เกิดมีการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นมานั้นก็เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนต่าง ๆ โดยศึกษานิเทศก์ภายนอกนั้นเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถติดตามให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอได้ ประกอบกับในช่วงระยะหลังบุคลากรในโรงเรียนต่าง ๆ

มีความรู้สูงขึ้นจึงเห็นสมควรให้บุคลากรภายนอกโรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินการนิเทศกันเองเป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอก และเป็นการเร่งการพัฒนาคุณภาพบุคลากรประจำการให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยหวังจะให้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มากที่สุด (สังัด อุทรานันท์. 2530 : 108)

4.2 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องจัดทำขึ้นภายในโรงเรียนของตน เพื่อช่วยเหลือและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ สำหรับความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิจการวัฒน์ (2528 : 32) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน และมีกระบวนการเฉพาะเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่แท้จริง คือ ได้ผลงาน (เด็ก) ที่มีคุณภาพสูง มีการพัฒนางาน (การเรียนการสอน) พัฒนาคณะ (ครู) ให้มีความพอใจและมั่นใจในการทำงาน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 1) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งทั้งสองฝ่ายเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพ การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ

อัญชลี กาพลรัตน์ (2534 : 78) ได้ให้คำอธิบายว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารและบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาแต่ละแห่งร่วมกันทำเพื่อให้เกิดการส่งเสริม พัฒนา และแก้ปัญหาที่ดี ภายในสถานศึกษานั้น ๆ ทำให้บุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้การเรียนการสอนและการดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ

✓ ประภาพรธรรม เลี้ยงวงศ์ (2536 : 9) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียน ในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

✓ กอบกุล ไชยพันธ์ (2537 : 16) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นวิธีการจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนให้สูงขึ้น ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคลากรทาง การศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งนี้โดยการนำของผู้บริหารโรงเรียน

✓ กิตติ ปาประโคน (2538 : 10) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการ ดำเนินการจัดให้มีการร่วมกันดำเนินงานของบุคลากรภายในโรงเรียนเอง เพื่อให้การช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง แก้ไข ปรับปรุง การปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ส่งผลดีต่อคุณภาพของ นักเรียน

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การนิเทศ ภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำซึ่งกันและกันในการพัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

4.3 ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน มีความมุ่งหมายเดียวกันกับความมุ่งหมายของการนิเทศ การศึกษา คือเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม มีผู้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 3) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร

3. เพื่อส่งเสริมยั่วยุให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตนเอง

4. เพื่อช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กได้ดีขึ้น

5. เพื่อช่วยครูในการปรับปรุงการสอนของตน

6. เพื่อส่งเสริมครูที่มีความสนใจในอุปกรณ์การสอน

✓ กิติมา ปรีดีติก (2532 : 306) ให้คำอธิบายว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศอาจได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกหรือแต่งตั้งขึ้น การนิเทศภายในที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้นจะต้องกระทำอย่างมีขั้นตอนและกระบวนการ และเมื่อนิเทศแล้วจะต้องได้ผลตามจุดหมายของการนิเทศ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการนิเทศ 4 ประการคือ

1. พัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือ เมื่อนิเทศแล้วบุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2. พัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

จาร์ส นองมาก (2532 : 28) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความมุ่งหมายเพื่อให้ประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนเพิ่มขึ้น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งเป็นผลจากการสั่งสอนของครูในโรงเรียนก็สูงขึ้น ครูมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน มีความพึงพอใจที่จะกระทำหน้าที่ของตนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

สุเมธ ปานะถึก (2533 : 23) ยังกล่าวถึง ความมุ่งหมายการนิเทศภายในโรงเรียนว่า เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ในการที่จะให้ครูเกิดการปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

อัญชลี กาฬรัตน์ (2534 : 78) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดี มีความพึงพอใจต่องานในหน้าที่ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อลดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรภายในสถานศึกษานั้นเอง
3. เพื่อให้บุคลากรมีการประสานสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาในสถานศึกษานั้น
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับที่เกี่ยวข้อง

ชินวงศ์ ศรีงาม (2536 : 7) กล่าวว่า "การนิเทศภายใน" มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ มุ่งพัฒนาครูผู้สอนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียนอันจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยกันพัฒนางานด้านการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด

สุदारรรณ พานิชสุขไพศาล (2539 : 9) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนให้ได้เข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สร้างขวัญและกำลังใจในการประเมินตนเองและความพึงพอใจในการทำงาน เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนหรือตัวเด็ก

สรุปแล้วความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนก็คือ เพื่อพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนให้ปรับปรุงตนเองทั้งด้านการสอน บุคลิกภาพ สร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

4.4 ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา แต่เดิมดำเนินการโดยบุคลากรภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ แต่เนื่องจากการนิเทศจากบุคคลภายนอกโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียนได้ จึงจำเป็นต้องใช้ระบบหรือวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเรื่องนี้มีผู้ให้เหตุผลและความจำเป็นไว้หลายประการดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 8) ได้ชี้แจงถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน

2. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อลดช่องว่างในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะครูในโรงเรียนมีประสบการณ์และความรู้ความสามารถแตกต่างกัน

4. เพื่อป้องกันหรือลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลง

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 116 - 117) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนว่า ในภาวะปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนองความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. ในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอและบางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ที่สุด และยังเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ว่าจะต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

ธีรฤดี ประทุมณพรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 23) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษา ซึ่งความจำเป็นเหล่านี้สืบเนื่องจาก

1. ปรัชญาการศึกษา ความมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร วิธีสอนและการวัดผล มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2. ครูอาจจะมีความรู้ความชำนาญยิ่งหย่อนกว่ากัน งานนิเทศการศึกษาจะช่วยซ่อมแซมเสริมให้ดีขึ้นและการนิเทศการศึกษาจะทำให้วัตถุประสงค์มีการปฏิบัติ

3. เป็นการแก้ข้อบกพร่องอื่น เช่น การขาดมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

4. วิทยาการและเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บางที่ครูก็ไม่ได้รับการฝึกมาโดยเฉพาะ จำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อให้ความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มาใช้

5. การศึกษาก็เช่นเดียวกับวิทยาการแขนงอื่น ที่จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาค้นคว้าให้เจริญยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษาเป็นผู้นำในเรื่องนี้ได้ดี

และวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 93 - 94) ก็ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เช่นกันว่า

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพทางการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เพราะถ้าไม่มีการนิเทศแล้ว ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนอาจจะเอาแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องจากครูคนอื่น โดยไม่มีการปรับปรุงประสิทธิภาพที่มีอยู่เดิม

2. ครูควรจะได้รับ การนิเทศเพื่อพัฒนาความเจริญทางการเรียนการสอนและทางวิชาการ ถ้าครูไม่ได้รับการนิเทศอาจแสดงออกมาในทางผิด เช่น มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีการขัดแย้ง นี่จะสอนอย่างไรก็ได้ตามใจตนเอง

3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศจะสามารถช่วยในการจำแนกคุณภาพครูและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจปัญหาบางอย่างของโรงเรียนได้

4. การนิเทศสามารถกระตุ้นและแนะนำความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน โดยเฉพาะในกรณีที่เห็นว่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้ จะเป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องอบรมครู โดยกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันได้ว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้ว จะเป็นครูที่มีคุณภาพดีตลอดไป โดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ

6. เพื่อเป็นการช่วยครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่วไป ปรัชญาของโรงเรียน วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนให้บรรลุ วัตถุประสงค์ได้

7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครู และก่อให้เกิดความรู้สึกลดภัยในการทำงาน เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน มีความสามัคคี มีความรักและภูมิใจในอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่

จากการที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ จึงพอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาที่ดำเนินการ โดยศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นบุคลากรที่อยู่ภายนอกโรงเรียนนั้น ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ เนื่องจากศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อยไม่พอกับความต้องการของครู ดังนั้น การนิเทศ ภายในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นสำหรับบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะบุคลากรใน โรงเรียนทุกระดับ มีความต้องการในการรับการนิเทศเพื่อพัฒนาตนเอง

4.5 หลักของการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ (2530 : 4) ได้สรุปถึงหลักของการนิเทศ ภายในโรงเรียนดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการพัฒนาร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียน และคณะผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยปฏิบัติการอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติงานชัดเจน ต่อเนื่อง

2. การนิเทศภายในโรงเรียน เน้นบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับใน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงานและภารกิจที่กำหนดร่วมกัน

3. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้บุคลากรใน โรงเรียนทำงานด้วยความมั่นใจและภูมิใจในผลงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

4. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าที่จะเป็นความสัมพันธ์อันแต่ละบุคคล

5. การนิเทศภายในโรงเรียน มุ่งบรรรยากาศที่เป็นกันเอง ได้แก่ กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และช่วยทำให้เกิดความรู้สึกว่า พบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์
กรมสามัญศึกษา (2534 : 1 - 2) ได้กล่าวถึงหลักการของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. หลักภาวะผู้นำในการนิเทศ ผู้นิเทศต้องเข้าใจวิธีการของภาวะผู้นำเพื่อให้บุคลากรในความรับผิดชอบของตนปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ทั้งนี้จะนิเทศในรูปแบบกรรมการหรือเป็นรายบุคคลก็ได้
2. หลักการเชิงระบบในการนิเทศ ผู้นิเทศต้องเข้าใจวิธีการเชิงระบบในการดำเนินการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศแล้วปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ต้องเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหา พัฒนาหรือปรับปรุงงานของโรงเรียน
3. หลักการเชิงมนุษยนิยม ผู้นิเทศจะต้องเข้าใจวิธีการประสานสัมพันธ์ และสร้างขวัญกำลังใจ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างบุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ทำให้สภาพการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีความสุข ได้รับการยกย่อง เชิดชู ให้ปรากฏ
4. หลักการมีส่วนร่วม ผู้นิเทศต้องเข้าใจวิธีการสร้างความมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรในโรงเรียนในการนิเทศให้ร่วมแรงร่วมใจกันในการแก้ปัญหาและการพัฒนางาน ตั้งแต่การวางแผนการนิเทศไปจนถึงการปรับปรุงแก้ไข
5. ยึดหลักการนิเทศภายในประสานกับการนิเทศภายนอก แม้การนิเทศภายในจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อที่จะปฏิบัติงานได้ถูกทิศทางแล้ว ก็ยังมีบางงานที่มีขอบข่ายเฉพาะเจาะจงเกินกำลังของบุคลากรในโรงเรียน เช่น การประสานนโยบายกรมเจ้าสังกัดกับภาระหน้าที่ของโรงเรียน การนิเทศเฉพาะทางที่ลึกซึ้ง การยกย่องเชิดชูความดีเด่นของโรงเรียนให้แพร่ไปในวงกว้าง งานเหล่านี้ต้องอาศัยผู้นิเทศจากภายนอก

อัญชลี กาฬรัตน์ (2534 : 78) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. เป็นการพัฒนา แก้ไข หรือปรับปรุงงานของสถานศึกษา
2. มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ
3. ปฏิบัติได้ทั้งงานลักษณะเป็นคณะบุคคลและ เป็นรายบุคคล

4. ควรมีคณะกรรมการนิเทศภายใน ทำหน้าที่สร้างระบบในการนิเทศ และให้การนิเทศแก่บุคลากรในสถานศึกษานั้น
 5. บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศภายใน ต้องเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
 6. ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
 7. การทำงานของทุกฝ่ายต้องยึดหลักของประชาธิปไตย
 8. ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการและใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์
- จึงสรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน เน้นที่กระบวนการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ ขณะเดียวกันก็มุ่งส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การช่วย และส่งเสริมความคิดอย่างเสรีให้แก่ครูในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาของตนเองให้สามารถตนเองได้ แทนที่คอยแต่จะรับคำแนะนำช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

4.6 ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งได้สรุปผลและรายงานการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2531 : 40 - 41) ได้รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย ที่แสดงถึงความต้องการของครูในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้คือ

1. กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการช่วยเหลือในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน (มณเฑียร ชมดอกไม้. 2529)
2. ครูประถมศึกษาทุกวุฒิและทุกระดับประสบการณ์ต่างก็มีความต้องการรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียนในระดับมาก (แปลก พิศดารงกุล และคนอื่น ๆ. 2524)
3. ในด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการนิเทศนั้น ชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2528) ได้พบว่า ทั้งครูและผู้บริหารมีความต้องการในด้านหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะครูที่มีวุฒิต่ำจะมีความต้องการความช่วยเหลือมากกว่าผู้ที่มีวุฒิสอง ส่วนอรรถย จันทวิชานวงศ์ และคนอื่น ๆ (2525) ได้พบว่า ครูประถมศึกษาในจังหวัดระนอง มีความ

ต้องการการนิเทศในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียน การใช้คู่มือครูและแผนการสอนและการแก้ปัญหาให้นักเรียนตกซ้ำชั้น

4. สำหรับแนวทางการจัดโปรแกรมการนิเทศการสอนครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา นั้น พิศวง อังศิริวัฒน์ (2529) ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดมีความต้องการรับการนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา นอกจากด้านหลักสูตรแล้วจะมีความจำเป็นในการนิเทศแตกต่างกันไปตามขนาดของโรงเรียน คือ ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางต้องการการนิเทศในด้านเนื้อหาวิชา และสื่อการเรียนการสอน ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องการรับการนิเทศในด้านเนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน และสื่อการเรียนการสอนของครู ส่วนครูในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ต้องการรับการนิเทศในด้านเนื้อหาวิชา เทคนิควิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน

จวงจันทร์ โชคชัยชานาญกิจ (2534 : 39) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศงานวิชาการในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนนิติศาสตร์ เวชกามา (2538 : 80) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ก็พบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศในเรื่องสื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

จึงสรุปได้ว่าครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

5. การดำเนินงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นงานที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

ประมวลการสอน อุปกรณ์การสอน ตารางสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การวัดผลการศึกษา วิธีการสอนต่าง ๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ งานวิชาการจะชี้ให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของหน่วยงานนั้น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่และดูแลเป็นพิเศษ เพราะถือว่าเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนได้มีผู้กล่าวถึงงานวิชาการไว้ดังต่อไปนี้

บุญญ์ สาธร (2526 : 324) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสอนให้นักเรียนเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

องค์การ อินทรมพรรย (2526 : 161) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมประสพการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียน ตลอดจนอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 188) ได้สรุปว่า งานด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นหัวใจของการบริหารงานของโรงเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งจะหาวิธีหรือแนวทางจะทำอย่างไรที่จะให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และทักษะ ตลอดจนมีค่านิยมการเป็นพลเมืองดี ให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจ และความรักในวิชาชีพ ผู้ที่ทำหน้าที่นี้โดยตรง ได้แก่ ครูใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ หรืออาจมอบหมายให้หัวหน้าสายควบคุมทางด้านบริหารงานวิชาการ หรือการบริหารงานด้านหลักสูตร ผู้ที่ทำหน้าที่นี้จะต้องทุ่มเทใช้เวลาอย่างน้อยร้อยละ 60 ของเวลาของงานด้านอื่น ๆ ที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารบุคคล งานธุรการ งานเหล่านี้จะเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนด้านวิชาการ เพราะฉะนั้นครูใหญ่จะต้องพึงสังวรว่า งานบริหารวิชาการนั้น เปรียบเสมือนหัวใจของการบริหารงานทั้งหมดในโรงเรียนที่ครูใหญ่รับผิดชอบ การดำเนินงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายนั้น จะต้องเข้าใจขอบข่ายของงานวิชาการเป็นอย่างดี

5.1 ขอบข่ายงานวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 36 - 37) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการไว้ดังนี้คือ

1. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. การสอน
3. กิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมการเรียนการสอน

4. สื่อการเรียนและห้องสมุด
5. การวัดผลและประเมินผล
6. การจัดการนิเทศและพัฒนาวิชาชีพสำหรับครู

กิตติมา บริดีติลล (2532 : 57 - 58) ได้แบ่งขอบข่ายงานด้านวิชาการออกเป็น

6 ประการคือ

1. แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ
2. หลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย หลักสูตร โครงการสอน ประมวลการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยงาน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน

การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดทำคู่มือครู

4. สื่อการสอน
5. การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การฝึกอบรม
6. การวัดและประเมินผล

บันลือ พฤษะวัน (2536 : 61 - 62) ได้จำแนกงานวิชาการออกเป็น 5 ด้านคือ

1. งานเกี่ยวกับหลักสูตร
2. การจัดหาสื่อการสอนและวัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการสอน
3. การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดผลและการประเมินผล
5. การจัดบริการห้องสมุด

5.2 แนวทางการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 6 ปี เป็น 9 ปี ซึ่งแต่เดิมได้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มีการดำเนินงานในโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการบริหารงานทั้ง 6 งานนี้ ได้กำหนดให้งานวิชาการเป็นงานหลัก

เพราะเห็นว่าทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรโดยตรง ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมาพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ก็ได้ดำเนินงานในโรงเรียนเช่นเดียวกับระดับประถมศึกษาและกำหนดให้งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนเป็นงานสำคัญที่ครูในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติทางวิชาการ ต้องให้ความสนใจเพื่อให้การเรียนการสอน ตลอดจนการติดตามประเมินผลเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา ยังคงมีการดำเนินงานภายในโรงเรียนเช่นเดิม และได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 28) ดังนี้

1. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. การเรียนการสอน
3. การวัดผลและประเมินผล
4. สื่อการเรียนการสอน
5. เอกสารประกอบหลักสูตร
6. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมอิสระและกิจกรรมอื่น ๆ
7. การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น
8. การสอนซ่อมเสริม
9. การนิเทศการสอน
10. งานทะเบียน
11. สารสนเทศ
12. แผนปฏิบัติการ
13. ปฏิทินปฏิบัติงาน
14. การประชุมทางวิชาการ
15. ข้อมูลทางการศึกษา
16. งานอาชีพหารายได้ระหว่างเรียน

จากทฤษฎี หลักการ แนวคิด ของงานวิชาการ ตลอดจนขอบข่ายของงานวิชาการและจากแนวทางการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนำมาพิจารณาแล้วส่วนใหญ่จะมีความสอดคล้องกันหลาย ๆ ประการ ดังนั้นการที่จะนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติจริงควรได้มีการจัดขอบข่ายความรู้ของงานวิชาการให้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานที่สำคัญออกเป็น 4 ด้าน เพื่อการศึกษาในครั้งนี้คือ

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

งานทั้ง 4 ด้านดังกล่าวจะครอบคลุมงานวิชาการตามแนวทางการปฏิบัติ งานวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

5.3 งานด้านหลักสูตร

ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก เพราะหลักสูตรจะกำหนดทิศทางของการจัดดำเนินการที่จะให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรมการเสริมสร้างทักษะ การปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และการเสริมสร้างความรู้เจตคติใฝ่หาความรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปทุก ๆ ด้าน ฉะนั้นผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้จนสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2521 : 7) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง ประสิทธิภาพทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะที่สำคัญแก่ชีวิต ความหมายของหลักสูตรดังกล่าวมีนัยอันกว้างขวางคือ การที่ครูสอนหนังสือก็เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการทำให้เด็กค้นคว้า การทำให้เด็กไปทัศนศึกษา การทำให้เด็กรวมกลุ่มกันอภิปรายคิดค้นแก้ปัญหาการทำงานร่วมกัน หรือการทำให้เด็กฝึกฝน ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

สมบัติ มหารศ (2533 : 21) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ ประสิทธิภาพที่นักเรียนได้รับโดยทางโรงเรียนเป็นผู้จัดหรือหามาให้

ทวี สุภิมารส (2535 : 27) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือโครงการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลงประสพการณ์ทั้งหลายทั้งปวงที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมายการศึกษาของชาติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 40 - 41) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้เป็น 3 ประการคือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้
2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์
3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

จากความหมายของหลักสูตรตามที่นักการศึกษาได้เสนอไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีความสำคัญยิ่ง ซึ่ง อภิรมย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ (2520 : 7) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาประเภทใดก็ตาม จะขาดหลักสูตรไม่ได้เพราะหลักสูตรเป็นโครงร่างหรือแนวทางกำหนดการปฏิบัติงานของครู
2. หลักสูตรย่อมกำหนดไว้ว่า เด็กควรจะได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง ที่เป็นประโยชน์แก่เด็กและสังคม
3. หลักสูตรเป็นเครื่องชี้หรือแสดงให้เห็นว่าโฉมหน้าของสังคมในอนาคตเป็นอย่างไร
4. หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นส่วนรวมประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งมวลของเด็กระหว่างที่อยู่ ณ โรงเรียน
5. หลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องส่งเสริมการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยดี มีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

องค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ (วิชัย ราษฎร์ศิริ. 2522 : 10 - 12) ดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย

1.1 หลักการของหลักสูตร หมายถึง แนวคิดซึ่งแสดงเจตจำนงหรือเป้าหมายทั่วไปของหลักสูตร

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง วัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมด้านใด กล่าวคือ เป็นการตอบคำถามที่ว่า จะจัดการศึกษาเพื่ออะไรนั่นเอง

2. เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน

2.1 เนื้อหาวิชาหรือมวลประสบการณ์จัดได้ว่า เป็นสื่อหรือเครื่องนําทางไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 เวลาเรียน ซึ่งจะกำหนดไว้ว่า หลักสูตรฉบับนั้น ๆ จะต้องใช้เวลาเรียนนานเท่าใด

3. การนำหลักสูตรไปใช้

3.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การจัดทำหรือจัดหาเอกสารหลักสูตร ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการสอน

3.2 การบริการหลักสูตร หมายถึง การบริการต่าง ๆ ที่เอื้ออํานวยให้การใชัหลักสูตรสัมฤทธิ์ผล ได้แก่ การเตรียมบุคลากร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

3.3 การสอนจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะต้องอาศัยการสอนที่ดีประกอบกัน

4. การประเมินผล

4.1 การประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการเลื่อนชั้น

4.2 การประเมินผลหลักสูตร เพื่อการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งต้องประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรทั้งหมด ได้แก่ ประเมินความมุ่งหมายเนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและโครงการประเมินผล

แนวดำเนินการ เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จ จึงกำหนดแนวดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 5) ไว้ดังนี้

1. จัดให้ผู้เรียนเลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ
 2. จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองและสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง
 3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเต็มความสามารถ และได้มีโอกาสหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ
 4. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
 5. ในการจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง ๆ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด อย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม
 6. ให้ท้องถิ่นปรับรายละเอียดเนื้อหาของรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดทำรายวิชาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งาน
 7. ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ
 8. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
 9. ในการจัดการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาด้วย
- หลักการที่ใช้หลักสูตร**
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอหลักการที่ใช้หลักสูตรไว้ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 5- 6)
1. เวลาเรียน
 - 1.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน
 - 1.2 ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร สำหรับภาคฤดูร้อน ซึ่งมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอน จะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ
 - 1.3 ในสัปดาห์หนึ่ง โรงเรียนต้องเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ
 - 1.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 30 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้

ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ และกิจกรรมอื่น 1 คาบต่อสัปดาห์ และกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 1 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ให้ใช้เวลาสำหรับผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอิสระอีกสัปดาห์ละ 2 คาบ

2. หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ ต่อภาคเรียน ให้มีหน่วยการเรียนรู้ 1 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้มากขึ้น หรือน้อยลงไปตามสัดส่วน

3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศ นักเรียนจะเลือกเรียนได้เพียง 1 ภาษา

3.2 การจัดทารายวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและการใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การประเมินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

5. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง จำนวน 90 หน่วยการเรียนรู้ และทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน

5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้วิชาบังคับแกนวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา

5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 80 หน่วยการเรียนรู้

5.4 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2 กิจกรรม โดยให้เลือกกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือกิจกรรมยุวกาชาด หรือกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ และเลือกกิจกรรมอื่น ๆ อีก 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยแต่ละกิจกรรมต้องใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียนและต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด

6. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในกรณีที่จะมีการยกเลิก เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลง รายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นให้ทำเป็นประกาศหรือคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารหลักสูตร เอกสารที่ควรศึกษาและใช้เป็นแนวในการนำหลักสูตรไปใช้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอไว้มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 38)

1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
2. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
3. คู่มือการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
4. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
5. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดหนังสือเรียน สำหรับเลือกใช้ใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และบัญชีรายชื่อหนังสือเรียนและสื่อการเรียนอื่น ๆ ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

6. คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี
7. คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด
8. คู่มือการจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์
9. คู่มือการจัดบริการแนะแนวระดับมัธยมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 33 - 34)

1. บทบาทของท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการปรับปรุงเพิ่มเติมหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความ ต้องการของท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 เพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาในรายวิชาที่มีอยู่แล้ว
- 1.2 กำหนดกิจกรรมเสริม
- 1.3 ทำสื่อเสริม
- 1.4 พัฒนากระบวนการเรียนการสอน
- 1.5 จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรี

ท้องถิ่นในที่นี้ หมายถึง หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง เขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน

2. แนวทางในการจัดทำรายวิชาท้องถิ่น ในกรณีที่ท้องถิ่นจะจัดทำรายวิชาบังคับเลือก หรือเลือกเสรีขึ้นใหม่ ควรจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 สืบหาความต้องการหรือความจำเป็น ก่อนที่จะจัดทำรายวิชาต่าง ๆ ควรศึกษาว่า ท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนในเรื่องใดเป็นพิเศษ จึงจะสอดคล้องกับสภาพความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นของตน การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปดังกล่าว อาจทำได้โดยการสำรวจความคิดเห็นจากบุคคลในชุมชนหรือสัมภาษณ์ผู้รู้หรือวิทยากรในท้องถิ่น ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลที่ครอบคลุมถึงข้อมูลด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา สภาพเศรษฐกิจ อาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มของอาชีพในอนาคต ทรัพยากรต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ปัญหาของชุมชน ฯลฯ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วให้นำมาสังเคราะห์สรุปหรือจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเร่งด่วน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเรื่องที่จะจัดทำเป็นรายวิชา และกำหนดเป็นวิชาบังคับเลือกหรือวิชาเลือกเสรี

2.2 กำหนดโครงสร้างความรู้และคำอธิบายรายวิชา เมื่อกำหนดเรื่องและประเภทของรายวิชาได้แล้ว ขั้นตอนไปจัดทำโครงสร้างของความรู้ กำหนดให้ชัดเจนว่าจะต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง มากน้อยเพียงใด

2.2.1 ความรู้

2.2.2 ทักษะ

2.2.3 ค่านิยม

2.2.4 การจัดการ

ต่อจากนั้นจึงนำโครงสร้างความรู้ดังกล่าวมากำหนดจุดประสงค์และเขียนคำอธิบายรายวิชา

2.3 เตรียมจัดการเรียนการสอน หลังจากทำรายวิชาเสร็จแล้วควรเตรียมความพร้อมในการนำรายวิชานั้นไปใช้ ซึ่งได้แก่ การเตรียมบุคลากร สถานที่ แนวการสอน สื่อ ตลอดจนแนวทางและวิธีการวัดและประเมินผล

2.4 ขออนุมัติเปิดรายวิชา

ดำเนินการขออนุมัติเปิดรายวิชาและกำหนดรหัสรายวิชา ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สรุปได้ว่า งานด้านหลักสูตรเป็นงานที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย และโครงสร้าง ตามหลักสูตรกำหนดการวิเคราะห์หลักสูตร วางแผนการใช้และปฏิทินปฏิบัติงานหลักสูตร การจัดเตรียมทรัพยากรในการดำเนินงาน การใช้เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดหาเอกสารประกอบความรู้ เนื้อหารายวิชา การปรับสร้างพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น หาแนวทางแก้ไขปัญหามาจากการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร และเทคนิควิธีการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้ใช้หลักสูตรต้องพยายามนำหลักสูตรมาปรับปรุง เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นของตน และหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมนี้จะ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติสืบเนื่องมาจากการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

5.4 งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นงานต่อเนื่องจากงานหลักสูตร เป็นงานที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และได้ปฏิบัติมากที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นงานที่ครูและเด็กกระทำร่วมกัน จึงแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ การเรียนเป็นส่วนที่เด็กทำ และการสอนเป็นงานที่ครูกระทำ แต่ในทางปฏิบัติทั้งสองอย่างจะต้องทำไปพร้อม ๆ กัน จึงรวมเรียกว่า กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิธีสอนและการสอนซ่อมเสริม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้นผู้สอนจะต้องเข้าใจองค์ประกอบและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายประการ ซึ่ง สจัด อุทรานันท์ (2525 : 19 - 24) เสนอไว้ดังนี้

1. ตัวบ่อน ได้แก่ ผู้สอน นักเรียน หลักสูตร และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน
2. กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การเตรียมพร้อม การหาเนื้อหาสาระใหม่ การเสริมสร้างทักษะ และกิจกรรมสนับสนุน
3. การควบคุม ได้แก่ การควบคุมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย
4. ผลผลิต ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นจากเดิม
5. ข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ข้อมูลหลังการสอนว่าผลผลิตเป็นอย่างไร

พญ ชันธชวนะ (2531 : 3) เสนอว่า องค์ประกอบของการเรียนการสอนโดยทั่วไปประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ผู้สอนหรือครู - อาจารย์ สิ่งแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียน

องค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นส่วนประกอบเพื่อที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะมีขั้นตอนตามกระบวนการเรียนรู้ที่ละขั้นตอนตามลำดับ คือ (สัจด์ อุทรานันท์. 2525 : 63)

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม
2. กิจกรรมสร้างการเรียนรู้
3. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ
4. กิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 10) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่ครูและเด็กกระทำร่วมกัน โดยเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดตามกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ครูได้ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้าจะให้มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งนอกเหนือจากการสอนโดยตรงแล้วจะต้องอาศัยปัจจัยอันเป็นงานส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้คือ (วิชัย ราษฎร์ศิริ. 2522 : 113)

1. การจัดครูให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและจิตใจ ให้ครูจำนวนหนึ่งทำหน้าที่บริการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น ครูโสตทัศนศึกษา ครูบรรณารักษ์ ครูแนะแนว เป็นต้น
2. การจัดทำแผนการเรียนการสอน ตารางสอน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น
3. การจัดเตรียมสถานที่ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ เป็นต้น
4. ควบคุมติดตามผลการเรียน เพื่อทราบปัญหาและให้ความช่วยเหลือแนะนำตามที่ครูต้องการ

5. การส่งเสริมความรู้แก่ครู ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นส่งครูไปดูงานหรือสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ๆ จัดหาหนังสือและแนะนำหนังสือให้ครูอ่าน เป็นต้น

6. การประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ นอกโรงเรียน รวมทั้งเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนเกิดผลดี

7. การส่งเสริมสนับสนุน ให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม

8. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการจัดหาอุปกรณ์การสอน หรือใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

จุดประสงค์การจัดกิจกรรมในโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 3 - 4)

1. เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ
2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อเสริมการพัฒนานุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การจัดกิจกรรม กิจกรรมตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นส่วนที่เสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เสริมการพัฒนานุคลิกภาพและลักษณะนิสัยให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ หลักสูตรได้กำหนดให้มีกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 30 - 31)

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้
3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

ในการจัดกิจกรรมแต่ละลักษณะจะมีวิธีการจัดดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีหรือยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมนี้เป็น
กิจกรรมบังคับแต่ละภาคเรียน ผู้เรียนจะต้องเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยใช้เวลา 1 คาบ/
สัปดาห์/ภาค

การเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์จะต้อง
ประเมินผล ผ่านหรือไม่ผ่านและมีผลต่อการจบหลักสูตรของผู้เรียน

การผ่านกิจกรรมต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด และ
ต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนด

1.2 กิจกรรมอื่น ๆ คือ กิจกรรมใด ๆ ที่มีใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือ
ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้เรียนทุกคนจะต้องเลือกเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้เวลา 1 คาบ/
สัปดาห์/ภาค มีการประเมินผลผ่านหรือไม่ผ่าน มีผลต่อการจบหลักสูตรและมีหลักการประเมินผล
เช่นเดียวกับ 1.1

การเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ผู้เรียนจะเลือกภาคเรียนละ 1 กิจกรรมหรือมากกว่าก็ได้ และจะ
เลือกกิจกรรมเดียวตลอดหลักสูตรหรือจะเลือกหลายกิจกรรมก็ได้

2. กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ การที่ครูมีความ
เข้าใจในตัวผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้จักตนเอง มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และรู้จักตัดสินใจ
ด้วยตนเองได้อย่างฉลาด จะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย
ของหลักสูตรได้ กิจกรรมที่ช่วยในเรื่องเหล่านี้ได้โดยตรงคือ กิจกรรมแนะแนว ซึ่งโรงเรียนจะต้อง
ดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.2 ให้ข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การปรับตัวใน
สังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพ

2.3 ให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.4 จัดให้ผู้เรียนได้รับความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ตามควร
แก่กรณี

2.5 ติดตามประเมินผลงานและพัฒนาการแต่ละด้านของผู้เรียน

อนึ่ง งานแนะแนวเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหลายฝ่าย ดังนั้นครูทุกคนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมแนะแนว โดยมีครูแนะแนวเป็นผู้ประสานงานหรือโรงเรียนอาจจัดดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการก็ได้ ทั้งนี้ขอให้นักศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากคู่มือการจัดบริการแนะแนวระดับมัธยมศึกษา

สำหรับกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ นั้น เป็นกิจกรรมหนึ่งในขอบข่ายของงานแนะแนวดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดให้กับผู้เรียนทั่วทุกคนไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้เรียนที่มีปัญหาเท่านั้น โรงเรียนจะต้องให้ผู้เรียนทุกคนได้ทำกิจกรรมฝึกฝนพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้มากขึ้นอีก ในการดำเนินการดังกล่าว โรงเรียนจะต้องพิจารณาหาวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนให้มากที่สุด เช่น จัดการสอนแบบรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม จัดให้ผู้เรียนสอนกันเอง หรือใช้เครื่องช่วยสอนอื่น ฯลฯ

3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน กิจกรรมอิสระเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการตัดสินใจเลือก และทำกิจกรรมด้วยตนเอง โรงเรียนไม่ควรเป็นผู้กำหนดให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมอิสระของผู้เรียนมีลักษณะดังนี้

- 3.1 เป็นกิจกรรมตามความต้องการของผู้เรียน
- 3.2 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
- 3.3 เป็นกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

กิจกรรมอิสระของผู้เรียนนี้ โรงเรียนจะต้องรับรู้และทำความเข้าใจถึงความตกลงร่วมกันในรายละเอียดของการดำเนินงานไม่มีการประเมินผลเพื่อตัดสินผ่านหรือไม่ผ่าน แต่โรงเรียนควรให้ผู้เรียนรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมตามโอกาสอันควร

แนวดำเนินการในการจัดกิจกรรม โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกได้กว้างขวางตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนจริง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยบุคลากร สถานที และงบประมาณ สิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบงานมีประสิทธิภาพคือ บุคลากร ภูมิวิชาการ กระบวนการวิชาการจึงได้เสนอไว้ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 :

ผู้บริหาร มีบทบาทและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรม
2. กำหนดกิจกรรมให้อยู่ในสายงานวิชาการของโรงเรียนและกำหนดให้ครูทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษากิจกรรมคนละอย่าง อย่างน้อย 1 กิจกรรม
3. จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้
4. จัดอาคาร สถานที่ ที่เหมาะสมให้
5. ติดตามดูแลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
6. รายงานการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนให้เจ้าสังกัดทราบ
7. สนับสนุนการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูที่ปรึกษากิจกรรมเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด

หัวหน้าหมวดกิจกรรม มีบทบาทและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมดังนี้

1. สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและความถนัดของบุคลากร
2. สืบหาความต้องการและจำนวนผู้เรียนที่จะเลือกกิจกรรมต่าง ๆ
3. ทำโครงการจัดกิจกรรมตลอดภาคเรียน
4. เสนอแผนการจัดประชุมสัมมนาครูที่ปรึกษากิจกรรมเกี่ยวกับวิธีการจัดและแนวดำเนินการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
5. เสนอแผนในการจัดประชุมครูที่ปรึกษากิจกรรม เพื่อปรึกษาหารือระหว่างการจัดกิจกรรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
6. ประเมินการใช้จ่ายเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมตลอดปีการศึกษา
7. เสนอขออนุมัติโครงการจัดกิจกรรม
8. แจ้งให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียนทราบถึงรายการกิจกรรมที่จะจัดในแต่ละภาคเรียน
9. กำหนดระยะเวลาและสถานที่สำหรับการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม
10. พิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งครูที่ปรึกษากิจกรรมส่งมาเพื่อขออนุมัติ

11. ควบคุมการดำเนินการจัดกิจกรรมทุกรายการให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

12. รวบรวมผลการประเมินการจัดกิจกรรมทุกรายการ เสนองานวัดผลของโรงเรียน

13. เป็นที่ปรึกษาของครูที่ปรึกษากิจกรรมและจัดประชุมปรึกษาหารือเป็นระยะตามความเหมาะสม

ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียนมีภาระงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรมและให้สามารถจัดกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนสนใจและต้องการ

2. ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนกิจกรรมในแต่ละภาคเรียนได้หลากหลาย นั่นคือให้เลือกได้มากกว่า 1 กิจกรรม และไม่ควรส่งเสริมให้เลือกกิจกรรมซ้ำกันมากเกินไป และเมื่อตัดสินใจเลือกกิจกรรมใดแล้ว หากมีความประสงค์จะเปลี่ยนไปรวมกิจกรรมอื่น ควรหารือครูที่ปรึกษา กิจกรรม ถ้าเห็นสมควรจะเปลี่ยนก็จะได้นำดำเนินการเปลี่ยนตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เช่น ยื่นคำร้องต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ควรอยู่ภายในสัปดาห์ที่สองของภาคเรียน เพื่อมีเวลาปรับตัวให้ทันกับกิจกรรมใหม่

3. ให้ผู้เรียนเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมและสรุปผลงานหรือผลการเข้าร่วมกิจกรรมทุกภาคเรียน

รายละเอียดของการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษากิจกรรมอาจมีดังนี้

1. จัดแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งให้หัวหน้าหมวดกิจกรรม
2. ร่วมประชุมหารือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่หัวหน้าหมวดกิจกรรมกำหนด
3. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
4. ดำเนินการรับสมัครสมาชิก
5. ประชุมนิเทศสมาชิกเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรม
6. จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
7. วางแผนการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมร่วมกับสมาชิก เพื่อเสนอขออนุมัติต่อหัวหน้า

หมวดกิจกรรม

8. เป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือและร่วมทำกิจกรรมกับสมาชิกอย่างใกล้ชิด

9. บันทึกผลการประเมิน

ประเมินผล ในระหว่างการทำกิจกรรมครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมินผลและบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ได้กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความสนใจ ความถนัด เพื่อให้ผู้เรียนช่วยคิด ช่วยทำและช่วยกันแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้ควบคุมชี้แนะให้คำปรึกษากิจกรรมตามโครงสร้างของหลักสูตรดังกล่าว จะเสริมความรู้ ประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเอง พัฒนาบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ดังนั้น งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเป็นงานที่ควรศึกษาเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคนิควิธีสอนแบบเน้นกระบวนการการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ การจัดกิจกรรมอิสระ การจัดกิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิธีสอนที่สอดแทรกกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน การจัดโปรแกรมการสอนซ่อมเสริม และการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในกรณีนี้ ถ้าต้องการให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลอย่างรวดเร็วช่วยประหยัดในเรื่องเวลา จึงควรใช้สื่อเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสื่อที่ใช้มีหลายประเภท ดังจะได้กล่าวต่อไป

5.5 งานด้านสื่อการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้ จำเป็นต้องมีสื่อการเรียนการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์การสอนหลาย ๆ อย่างนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์การสอนไว้ดังนี้

บุญฤทธิ คงคาเพชร (2529 : 1) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีแหล่งความรู้เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดหาการสร้างและการใช้ สื่อการเรียนการสอน สิ่งที่จะใช้เป็นสื่อการสอน คือ เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ระบบ การนำวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีในฐานะสื่อที่จะช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งเทคโนโลยีทางการศึกษาในฐานะสื่อการสอนจะช่วยให้การ เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคงทนถาวร

กิตานันท์ มลิทอง (2531 : 75) ได้สรุปความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน หรือจากแหล่ง ความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 68) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า หมายถึง วัตถุ สิ่งของ ภาพ เครื่องมือ ตลอดจนถึงตัวบุคคล วิธีการและสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสอน เพื่อ ให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี ซึ่งผู้บริหารต้องนิเทศด้านสื่อการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนนำมา ประกอบการสอนให้เหมาะสม

ปรีชา ชมภูษ (2540 : 25) ได้สรุปความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำมาช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ในปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนมีหลายชนิด และหลายรูปแบบ ในการเลือกใช้สื่อการเรียน การสอน ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และมีความเข้าใจในประเภทของสื่อ เพื่อช่วยในการเลือกสื่อ ได้อย่างเหมาะสม และจะช่วยทำให้สะดวกต่อการนำไปใช้ การเก็บรักษา นักเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้จัดหมวดหมู่สื่อการเรียนการสอนไว้หลายลักษณะดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ (2521 : 112) แบ่งประเภทของสื่อการเรียน ไว้ 3 ประเภทคือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่มีการผูกพัน ลื่นเบลอ เช่น ซอส์ก พิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ
 2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ
 3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิตทดลองเกมและกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ
- วิลล คาคีรี (2525 : 84) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ 3 ประเภทคือ
1. ประเภทวัสดุ เช่น กระดานดำ รูปภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ ฯลฯ
 2. ประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายชนิดต่าง ๆ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ
 3. ประเภทกิจกรรม เช่น การทดลอง การสาธิต นิทรรศการ ฯลฯ
- วีระ ไทยพานิช (2528 : 55 - 57) จัดประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ 3 ประเภทคือ
1. สื่อทัศนวัสดุ ได้แก่ สื่อชนิดที่ไม่สามารถนำเสนอได้ด้วยตนเอง เช่น แผ่นโปสเตอร์ ม้วนเทป และสื่อที่นำเสนอได้ด้วยตนเอง เช่น ของจริง ของจำลอง แผนภูมิ เป็นต้น
 2. สื่อทัศนอุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องมือ ประเภทเครื่องฉาย และเครื่องเสียงต่าง ๆ
 3. วิธีการสอนและเทคนิค (Methods and Techniques) คือ กระบวนการและวิธีสอนรวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ

จากแนวทัศนะของนักเทคโนโลยีทางการศึกษาสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนมีมากมายหลายชนิดหลายประเภท มีการใช้ในลักษณะที่แตกต่างกัน การเลือกใช้สื่อแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับเนื้อหา ครูผู้สอนเท่านั้นที่จะเป็นผู้วิเคราะห์สื่อและเลือกใช้ให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนมากที่สุด

เทือน ทองแก้ว (2532 : 246 - 249) ได้เสนอหลักทั่วไปในการเลือกสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. ไม่มีสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เพียงวิธีการเดียวจะดีที่สุด ในบางกิจกรรมอาจใช้สื่อการสอนเพียงชนิดเดียวหรือหลายชนิด
2. ต้องมั่นใจว่าสื่อการเรียนนั้นจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ในบทเรียน
3. ครูจะต้องรู้จักและใช้สื่อนั้นได้เป็นอย่างดี
4. สื่อการเรียนจะต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

5. สื่อการสอนจะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม หรือหาได้ง่ายในชุมชน
6. คำนึงถึงประสิทธิภาพของนักเรียน ความสนใจ ความสามารถ และลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน
7. สื่อแต่ละชนิดมีข้อดีและข้อจำกัด จึงควรตรวจสอบลักษณะของสื่อให้ชัดเจนก่อนตัดสินใจเลือกนำมาใช้

สุภรณ์ สภาพงศ์ และสุระ ตามาพงษ์ (2534 : 1 - 3) เสนอแนะการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร
 2. ศึกษาจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อจัดทำจุดประสงค์ย่อย
 3. กำหนดเนื้อหา สร้างกิจกรรม และเลือกใช้สื่อการเรียน
 4. ประเมินการใช้สื่อ
- การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งพิมพ์
1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อกำหนดสื่อการเรียนอย่างเหมาะสม
 2. สำนักรวบรวมสื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาของหลักสูตร
 3. วิเคราะห์สื่อในข้อ 2 ว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้หรือไม่ โดยมีแนวการวิเคราะห์ดังนี้
 - 3.1 ส่องจุดประสงค์ของหลักสูตร
 - 3.2 เนื้อหาถูกต้องเหมาะสม
 - 3.3 การนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม
 - 3.4 สำนวนภาษาถูกต้องเหมาะสม
 - 3.5 กิจกรรมเสนอแนะเหมาะสม
 4. ประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้
 - 4.1 สื่อนั้นช่วยทำให้เกิดความคิดรวบยอด
 - 4.2 สะดวกในการจัดหาและสะดวกในการใช้
 - 4.3 มีข้อมูลที่ช่วยพัฒนาความคิด ค่านิยม คุณธรรม
 - 4.4 มีประสิทธิภาพในการใช้มากพอหรือไม่จำเป็นต้องใช้สื่ออื่น ๆ หรือไม่
 - 4.5 การใช้สื่อเป็นไปอย่างเหมาะสมตามขั้นตอนหรือไม่

สื่อการเรียนการสอน มีความหมายไปตามแนวความคิดของนักการศึกษาแต่ละท่าน และที่ตรงกันคือ การยอมรับว่าสื่อการเรียนการสอนนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนแต่ละชนิดจะมีผลต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนไม่เท่ากัน ครูผู้สอนจึงต้องศึกษา ทำความเข้าใจ เกี่ยวกับเทคนิค การเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดการสอน สื่อทัศนูปกรณ์ การผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ จากวัสดุที่หาได้ในพื้นที่ การเลือกสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน

5.6 งานด้านการวัดผลและประเมินผล

✓การประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการประเมินผลจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า การเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์เพียงไร บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งการปฏิบัติการสอน ของครูผู้สอนเป็นอย่างไร ย่อมทราบได้จากการประเมินผล ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 242) การวัดผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ส่วนการประเมินผลเป็นการพิจารณากำหนดคุณค่าจากคะแนนจึงต้องกระทำไปพร้อม ๆ กัน หากมีแต่การวัดผลไม่มีการประเมินผลก็ไม่มี ความหมายและไม่เกิดประโยชน์อันใด และหากมีการประเมินผลแต่ไม่มีการวัดผลมาก่อนก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง การประเมินผลนั้นเชื่อถือไม่ได้ ไม่มีข้อมูลยืนยันไม่ เป็นวิทยาศาสตร์

สุนทร จันทรตรี (2530 : 155) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลไว้ว่าการวัดผล หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่จะทำให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง เช่น คะแนน เป็นต้น ที่มีความหมายแทนคุณภาพหรือลักษณะของสิ่งที่วัดนั้นแล้ว จึงนำผลที่ได้มาวินิจฉัยตีราคาให้คุณค่าตัดสินว่ามีคุณภาพมากน้อย สูง ต่ำ เพียงใด เรียกว่า การประเมินผล

ธารง บัวศรี (2531 : 227) ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า การวัดผล หมายถึง การวัดคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการวัดในด้านปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ การวัดในด้านปริมาณ ได้แก่ การวัดความยาว ความกว้าง ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ความถี่ ความเร็ว

เป็นต้น ส่วนในด้านคุณภาพ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา พฤติกรรม เจตคติ ฯลฯ การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการหาความรู้ การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการประเมินค่าและตัดสินใจ

พินลพร รอดเรืองศรี (2539 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลและการประเมินผล การศึกษา เป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทราบทั้งผล การสอนของครู ทราบผลการเรียนของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร สิ่งสำคัญจากการวัดผล และการประเมินผลจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของครูผู้สอนและผู้บริหารด้วยว่าเป็นอย่างไร และนำเอา ผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

สรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในระดับใดหรือวิชาใดก็ตาม การวัดและการประเมินผล จะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในระดับนั้นหรือวิชานั้น เพราะผล จากการวัดและประเมินผลจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูผู้สอนและนักการศึกษา เพื่อใช้ในการ ปรับปรุงการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

นภาพร อมรเลิศสินไทย (2524 : 4) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผล ไว้ดังนี้

1. เพื่อจัดตำแหน่ง ดูระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคนว่าอยู่ระดับใด เมื่อเปรียบ เทียบกับกลุ่มทั้งหมด เพื่อช่วยในการจัดกลุ่มนักเรียนและคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนในสถาบันต่าง ๆ
2. เพื่อวินิจฉัย เพื่อค้นหาว่าแต่ละคนเรียนเก่งหรือไม่เก่งในแต่ละวิชา เพราะสาเหตุใด ค้นหาข้อบกพร่องเพื่อหาทางแก้ไขได้ถูกต้อง
3. เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อดูพัฒนาการของเด็กแต่ละคนว่างอกงามจากเดิมเท่าใด ในช่วง เวลาหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง และหาทางปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น
4. เพื่อพยากรณ์ เป็นการวัดผลเพื่อใช้ผลการสอนทำนายนักเรียนว่าควรจะเรียนอะไรจึง จะสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษาแนะแนวในด้าน การเรียนให้ตรงกับความสามารถ

5. เพื่อประเมินค่า เป็นการวัดผลเพื่อนำผลที่ได้ไปประเมินค่าหรือตีราคา การศึกษาเป็นส่วนรวมว่า การศึกษาที่ดำเนินไปนั้นมีผลดีเพียงใด เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการใช้ผลการวัดนั้นไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาให้เหมาะสม

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น ได้มีผู้ให้แนวความคิดในหลักการวัดผลไว้ดังนี้

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 167) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินผลไว้ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน มีจุดประสงค์เพื่อที่จะตรวจสอบความรู้พื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินการเรียนการสอน ผลของการประเมินสามารถนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ การประเมินผลก่อนเรียนมีประโยชน์ 2 ประการคือ ตรวจสอบว่าจุดประสงค์ใดที่ผู้เรียน เรียนรู้แล้วให้ตัดออกไปและใช้เป็นพื้นฐานสำหรับเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผู้เรียน

2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน จะกระทำในระหว่างการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน มีบทบาทในการเสริมกำลังใจของผู้เรียนในแง่ที่ผู้เรียนสามารถรู้ความก้าวหน้าในการเรียน

3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง มีความสัมพันธ์กับการประเมินผลในข้อ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสาเหตุแห่งความบกพร่อง และจะได้หาแนวทางในการแก้ไข มีประโยชน์ในการควบคุมทิศทางการสอนของครูให้ไปในแนวทางที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละระยะ เช่น ปลายภาคเรียน ปลายปี เป็นต้น การประเมินชนิดนี้มีความจำเป็นที่จะต้องทำโดยสม่ำเสมอ และควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบในทันทีเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมมาให้อย่างเหมาะสมต่อไป

สุนันท์ ศลโกสุม (2524 : 39 - 41) ได้กล่าวถึงหลักการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้

1. ต้องกำหนดการวัดผลและประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์ว่าต้องการที่จะทราบอะไรจากการวัด และต้องตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่าในการวัดแต่ละครั้งนั้นต้องการวัดพฤติกรรมใดของผู้เรียน

2. การใช้เครื่องมือในการวัด ในการวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้งจะต้องเลือกใช้เครื่องมือให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่จะวัด เพื่อให้ผลที่ได้จากการวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ในการวัดผลและประเมินผล นอกจากจะใช้เครื่องมือที่ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัดแล้ว เครื่องมือที่จะใช้นั้นจะต้องมีคุณภาพ มีคุณสมบัติที่ดีของเครื่องมือ เช่น มีความยุติธรรม เชื่อถือได้

4. การใช้ผลการวัดผลและประเมินผลให้ถูกต้องในการวัดผลและประเมินผลแต่ละครั้ง ไม่ควรนำผลที่ได้จากการวัดมาตัดสินแค่ผลการสอบได้หรือตกเท่านั้น แต่ควรจะนำไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้บอกความสำเร็จของการดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารและครูมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องทำการทดสอบตามลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ แล้ว นำผลไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 62 - 65)

ขั้นตอนและวิธีการในการวัดผลและประเมินผล

วิชัย แหวนเพชร (2530 : 333 - 334) ได้เสนอวิธีการในการประเมินผล การเรียน ดังนี้คือ

1. ครูสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ จากนั้น ครูหรือผู้ประเมินบันทึกข้อมูลไว้
2. ใช้ระเบียบสะสม เป็นแผนกระดาษที่ดีช่องไว้ ส่วนใหญ่จะเป็นช่องเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มองเห็น หรือเป็นช่องที่ทำให้ครูเป็นผู้ตีความจากการเห็นนั้น ๆ
3. วิธีการตรวจสอบกระบวนการทำงาน และผลงานที่ทำว่าถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และรูปแบบรายการ
4. วิธีการทำข้อทดสอบ (Paper Test) ซึ่งข้อทดสอบนี้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการวัดถึงวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ความพร้อม วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดความถนัดทางการเรียน วัดเชาวน์ และบุคลิกภาพ ลักษณะของข้อทดสอบ อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

4.1 ข้อสอบที่ครูทำขึ้นแต่ละครั้ง (Teacher-Made Test)

4.2 ข้อสอบมาตรฐาน (Standardized Test)

พริ้มพรรณ อุดมสิน (2533 : 5) ได้เสนอแนะวิธีการและขั้นตอนในการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้

1. จะต้องวางโครงการประเมินผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ของโครงการประเมินผลจะต้องสอดคล้องและครอบคลุมหลักสูตร
2. เปลี่ยนจุดประสงค์ที่จะประเมินให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จุดประสงค์ขั้นแรกเป็นเรื่องนามธรรมอยู่ เราจะต้องบ่งบอกถึงจุดประสงค์ของแต่ละข้อให้ชัดเจนไปว่าเป็นอย่างไร มีการแสดงออกอย่างไร เพื่อที่จะวัดได้ถูกต้อง
3. กำหนดสถานการณ์ ประสพการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ แล้วคัดเลือกเครื่องมือวัด และวิธีวัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลที่จะวัดนั้น
4. ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และจัดบันทึกไว้เพื่อเปรียบเทียบ
5. ผสมผสานข้อมูลต่าง ๆ ของทุกรายการที่วัดได้ แล้ววินิจฉัยชี้บ่งลงไปถึงผลการประเมินนั้น

ประโยชน์และความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 129 - 200) กล่าวถึงแนวคิดในการวัดผล และประเมินผลว่า ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนคือการวัดและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผลนี้มีประโยชน์โดยตรงต่อผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหารกล่าวคือ

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ทำให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนว่า เป็นอย่างไรจะได้ปรับปรุงแก้ไข
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน รู้ว่าตนเก่งอ่อนอย่างไร ครูทราบว่า นักเรียนของตนเก่งอ่อนแค่ไหน จะได้แก้ไขเป็นราย ๆ ไป
3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารของโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน และบันทึกการสอนที่นำไปสู่ภาคปฏิบัติ ประสพปัญหาอย่างไร ที่สมควรแก้ไขพัฒนาอย่างไร

4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนรู้จบของนักเรียนและเป็นหลักฐานให้ผู้ปกครองทราบ

5. เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้นของนักเรียน (Grade Placement) และการจัดแบ่งชั้นเรียนตามความสามารถ (Ability-Grouping)

เบรื่อง กิจรัตน์ (2532 : 114 - 116) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้

1. ผู้สอนจะได้รู้ว่าการสอนบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด รู้ถึงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และสามารถนำผลจากการวัดประเมินผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้
2. ผู้เรียนจะรู้ได้ว่าตนมีจุดเด่นและข้อบกพร่องอย่างไร ควรปรับปรุงตัวทางด้านใด
3. ผู้บริหารจะได้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และนำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการตรวจสอบว่า นักเรียนได้บรรลุจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด ผลจากการวัดผลประเมินผลจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่อง และจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ได้ ซึ่งในการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533) โดยมีหลักการเพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และตัดสินผลการเรียน แต่จุดมุ่งหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางใด ๆ ได้

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทราบพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและตัดสินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผล ซึ่งเป็นข้อมูลป้อนกลับที่ทำให้ทราบถึงผลการสอนว่าบรรลุผลหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การวัดผลและประเมินผลจะบรรลุจุดมุ่งหมาย

หรือไม่ ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนโดยตรง ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีความสนใจต่อการนิเทศภายใน
โรงเรียนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ำให้ครูได้รู้และเข้าใจคือ

1. ศึกษาเปรียบเทียบกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ำให้เข้าใจรายละเอียด
2. จัดทำเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูได้ศึกษา
3. จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียน
4. จัดทำแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการวัดผลและประเมินผล
5. ครูเล่าให้ครูปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและประเมินผล นอกจากนั้นก็ต้องศึกษาเทคนิควิธีการวัดผลการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อสอบ การจัดทำคลังข้อสอบ เพื่อให้ครูได้ยืมไปใช้ การติดตามการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญคือเมื่อมีการวัดผลประเมินผลแล้วพบจุดบกพร่องในส่วนใดก็ควรนำผลการวัดผลและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป

6. สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนใน
เขตจังหวัดสุรินทร์ใน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ตามนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี ของรัฐบาล ในปีการศึกษา 2541
มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 757 โรงเรียน มีครูจำนวน 8,967 คน นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา
จำนวน 37,055 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 145,293 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน

13,462 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 196,810 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2541 : 4) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ได้สรุปปัญหาและความต้องการในปีงบประมาณ 2540 ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในไว้หลายประการ เช่น การนิเทศติดตามยังทำไม่ได้ทั่วถึง โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ให้ปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการนิเทศภายในให้สัมพันธ์กันทุก ระดับ การวางแผน การนิเทศยังไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหาร โรงเรียนขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ มีความต้องการที่จะพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และต้องการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเน้น เรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศ และนอกจากนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของการจัดการประถมศึกษาในระดับจังหวัด มีดัชนีบ่งชี้และหลักฐานที่แสดงว่าเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งทำให้การจัดการประถมศึกษาของจังหวัดไม่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. คุณภาพทางการศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. อัตราการตกซ้ำชั้นมีสูงมาก โดยส่วนรวมประมาณ 2.57% นักเรียนที่ตกซ้ำชั้นเหล่านี้ประมาณ 2 ใน 3 เป็นนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอรอบนอก
3. ขาดการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการนิเทศไม่เพียงพอ
4. ปัญหาเกี่ยวกับการสอนของครู ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอน
5. งานวิจัยทางการศึกษาที่ช่วยให้เข้าใจถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ความต้องการและแนวโน้มของการประถมศึกษาของจังหวัดยังมีน้อย (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2540 : 10 - 11)

จากการรายงานผลการดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2534 - 2541

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2541 : 20 - 21) มีโรงเรียนที่อยู่ในโครงการทั้งสิ้น 183 โรงเรียน ได้พบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่หลายประการ เช่น การจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกเขตบริการ ขาดแคลนครูผู้สอน โดยเฉพาะครูผู้สอนในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดทักษะและความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเรียนการสอน ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญในการส่งลูกหลานเข้าเรียนต่อ ผู้ปกครองเด็กยากจนต้องการใช้แรงงานเด็กและขาดการนิเทศติดตามผลโดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศงานวิชาการในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2541 : 12 - 13)

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในฐานะหน่วยงานที่ต้องดูแล สนับสนุน ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้โรงเรียนได้ทำหน้าที่ให้ดีที่สุดได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ได้พยายามที่จะแก้ไขเพื่อให้การจัดการศึกษาของจังหวัดมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น ทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ดี คือ การส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีศึกษานิเทศก์ทั้งหมด 63 คน และมีครูจำนวน 8,967 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2540 : 21) อัตราส่วนของศึกษานิเทศก์ต่อครูเท่ากับ 1 : 143 ซึ่งยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะทำให้งานนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงทุกโรงเรียน ดังนั้น การแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาโดยการนิเทศจากภายนอกจึงไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องงใช้การนิเทศภายใน โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ได้กำหนดนโยบายพัฒนาการประถมศึกษาในปีการศึกษา 2541 ไว้ว่า "เร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกโรงเรียนให้ได้มาตรฐานของจังหวัด และลดความสูญเปล่าทางการศึกษา โดยพัฒนาระบบการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และมุ่งเน้นกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเข้าไปนิเทศช่วยเหลือโรงเรียน โรงเรียนละ 1 ครั้งต่อเดือน และให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าไปนิเทศห้องเรียนห้องละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. 2540 : 107 - 109)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

จวงจันทร์ โชคชัยชานาณกิจ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 พบว่า ครูในภาพรวมมีความต้องการการนิเทศงานวิชาการด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก และครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์มากมีความต้องการการนิเทศงานวิชาการทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

ศุภกร สืบเสาะ (2534 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดระยอง จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเสนอความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีสอน ด้านพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการโดยรวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

ดิเรก คชชะ (2535 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก และครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

กอบกุล ไชยพันธุ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จากผู้บริหาร 85 คน และครู 270 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้านคือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

นิติศาสตร์ เวชกามา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร มีความต้องการการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านวัดผลและด้านประเมินผล

สุรภูมิ พงษ์ทอง (2538 : จ) ได้ศึกษาความต้องการและสภาพที่ได้รับการตอบสนองการนิเทศงานวิชาการของครูโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศงานวิชาการทั้ง 4 ด้านนี้อยู่ในระดับมาก

เกษม ทองสัมฤทธิ์ (2540 : 68) ได้ทำการศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศงานวิชาการใน 4 ด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากและครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1 - 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

เบยีน (Beyene. 1983 : 2168-A) ได้ทำการศึกษาชนิดของการนิเทศที่โรงเรียนต้องการของประเทศกำลังพัฒนา โดยทำการศึกษาในประเทศเอธิโอเปีย วัดอุปสรรคเพื่อศึกษาเทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้อย่างแพร่หลาย เปรียบเทียบแนวความคิดในการนิเทศการศึกษา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของการศึกษาในเอธิโอเปีย พิจารณาความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาของชนบทรรมนิยมประเพณี ประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ทักษะคติของครู ศึกษา นิเทศก์ และนักการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ และแนะนำ เทคนิคที่มีส่วนทำให้ประสบผลสำเร็จ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการได้รับการนิเทศมาก กิจกรรมในการนิเทศที่นิยมมาใช้และเป็นประโยชน์ คือ การอบรมแนะนำ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การอภิปราย ร่วมของครู การเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน โดยครูชอบการนิเทศที่ไม่ใช่การบังคับบัญชา เป็นหลัก

วิลเลียมส์ (William. 1994 : 2425 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การใช้การนิเทศภายในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนโดยศึกษาจากครู ผู้บริหาร และประธานสหภาพครูในเขตโรงเรียน K - 12 ในเมืองขนาดใหญ่นิวยอร์กเนียร์เนียร์รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสำรวจประมาณค่าจากผู้บริหารโรงเรียน 159 คน และครู 195 คน จากโรงเรียน 11 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน
2. ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารไม่ค่อยมีการสังเกตการณ์และเยี่ยมชมห้องเรียนอย่างเป็นทางการ แต่ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าได้สังเกตการณ์และเยี่ยมชมห้องเรียนอยู่เป็นประจำ
3. ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญและรับผิดชอบต่อการนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าการจัดการด้านอื่น ๆ และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรลดนวัตกรรมในการนิเทศภายในที่ซับซ้อนลง ควรมีการยืดหยุ่นและพัฒนากลยุทธ์ในการนิเทศภายในเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน

อเนลโล (Anello. 1996 : 2941-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและทัศนคติของครูและครูใหญ่ที่มีต่อประสิทธิภาพของการนิเทศ จุดมุ่งหมายในการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อต้องการศึกษา พฤติกรรมและเจตคติของครูและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาใน Springfield รัฐแมสซาชูเซตส์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ (Perceived) ว่าตนเองสามารถทำการนิเทศภายในโรงเรียนของตนได้เป็นอย่างดี ส่วนครูก็ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมากขึ้นในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยครูก็รู้สึกพอใจในการนิเทศภายในที่ครูได้รับด้วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการแตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำกับข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 1,489 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 306 คน แต่ในการทาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 366 คน
- 2.2 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกโรงเรียน ๆ ละ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 366 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		หมายเหตุ
			โรงเรียน	ครู	
1. เมืองสุรินทร์	16	160	16	32	กลุ่มครูมา โรงเรียนละ 2 คน
2. ประสาท	15	130	15	30	
3. กาบเชิง	8	60	8	16	
4. ลี้ขะ	16	144	16	32	
5. บัวเชด	7	63	7	14	
6. ศีขรภูมิ	19	166	19	38	
7. สำโรงทาบ	10	74	10	20	
8. จอมพระ	14	90	14	28	
9. ท่าตูม	15	125	15	30	
10. พุทพลบุรี	14	88	14	28	
11. รัตนบุรี	14	120	14	28	
12. สนม	8	41	5	10	
13. ลำดวน	5	59	8	16	
14. ศรีณรงค์	10	78	10	20	
15. พนมดงรัก	6	44	6	12	
16. เขวาสินรินทร์	6	47	6	12	
รวม	183	1,489	183	366	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ
จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งวัดความต้องการการนิเทศ
ภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ใน 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผล
และประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ถามความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของ
ครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละด้าน เพื่อให้
ผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับความ
ต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในด้านงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในการอภิปรายผล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการ
ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การนิเทศการศึกษา การนิเทศภายใน
โรงเรียนในด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล
เพื่อนำมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม

2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเอาแบบสอบถามความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผลของการวิจัยจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าไปแล้ว มาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามสำหรับใช้ในการสอบถามความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ

3. ขอคำแนะนำจากประธาน และกรรมการควบคุมปริญาณิพนธ์ในเรื่องความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูเกี่ยวกับงานวิชาการตามขอบเขตของการวิจัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

4. ประมวลข้อมูลจากข้อ 1-3 มาสร้างแบบสอบถาม โดยความเห็นชอบของประธาน และกรรมการควบคุมปริญาณิพนธ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากประธานและกรรมการควบคุมปริญาณิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไข เพื่อความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จากความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ และประธานและกรรมการควบคุมปริญาณิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

7. นำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอและผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง โดยขอความอนุเคราะห์ให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ช่วยส่งต่อไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามที่ตอบ แล้วคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอต้นสังกัด

3. ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน กลุ่มตัวอย่างได้ส่งแบบสอบถามคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ของตนภายในวันที่ที่แจ้งไว้ในแบบสอบถาม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้รวบรวมแบบสอบถามไว้ให้ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมา 331 ฉบับ

4. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 336 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.4 ของแบบสอบถามทั้งหมด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.67 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์มาจัดแยกตามขนาดของโรงเรียน

2. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ

ระดับความต้องการมากที่สุด ให้อ 5 คะแนน

ระดับความต้องการมาก ให้อ 4 คะแนน

ระดับความต้องการปานกลาง ให้อ 3 คะแนน

ระดับความต้องการน้อย ให้อ 2 คะแนน

ระดับความต้องการน้อยที่สุด ให้อ 1 คะแนน

3. รวบรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. หาค่าร้อยละของแบบสอบถาม ตอนที่ 1
2. หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยผู้ใช้

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC⁺

3. หาค่าที่ (t - test)
4. การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใช้เกณฑ์ประมาณค่าของ ประพัฒน์ จำปาไทย (2530 : 30) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความต้องการมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
5. แบบสอบถามที่เป็นแบบปลายเปิด ได้นำมาวิเคราะห์ โดยการจำแนกคำตอบออกตามเนื้อหา (Content Analysis) แล้วแจกแจงความถี่ของคำตอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ($\mathcal{L}$ - Coefficient) ของ Cronbach
4. ค่าที่ (t-test) เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูเกี่ยวกับงานวิชาการตามประสบการณ์การสอนและขนาดของโรงเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ วิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

% แทน ร้อยละ

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution

* แทน ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางและการบรรยายประกอบตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างดังปรากฏในตาราง 2

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ดังปรากฏในตาราง 3 - 7

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอน
เกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประม
ศศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน ดังปรากฏในตาราง 8 - 17

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะความต้องการในแต่ละด้านของครูผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามที่ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 366 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 331 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 90.4 ฉบับที่สมบูรณ์ใช้ได้มีจำนวน 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.67 ซึ่งจำแนก
ตัวแปร ประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการสอนและขนาด
ของโรงเรียน

สถานภาพของครู		N	%
1	ประสบการณ์ในการสอน		
	น้อยกว่า 5 ปี	188	57.7
	5 ปีขึ้นไป	138	42.3
	รวม	326	100
2	ขนาดของโรงเรียน		
	ขนาดกลาง	200	61.3
	ขนาดใหญ่	126	38.7
	รวม	326	100

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน
ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 188 คน

คิดเป็นร้อยละ 57.7 ประสบการณ์การสอน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 และครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผล นำเสนอในตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตร	3.96	0.64	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.01	0.65	มาก
ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.93	0.62	มาก
ด้านการวัดและการประเมินผล	3.95	0.66	มาก
รวม	3.97	0.57	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$) รองลงไป ได้แก่ ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.95$) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.93$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านหลักสูตร จำแนกเป็นรายชื่อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตร			
1. การอธิบายหลักการและจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	3.85	0.90	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้	3.90	0.86	มาก
3. การอธิบายจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	3.91	0.89	มาก
4. การจัดฝึกอบรมการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	3.86	0.91	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนด เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้	3.96	0.83	มาก
6. การอธิบายการใช้คู่มือให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร	3.78	0.87	มาก
7. คำแนะนำการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	4.00	0.92	มาก
8. คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มี ประสิทธิภาพ	4.03	0.84	มาก
9. การเสนอแนะแนวปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้	3.96	0.79	มาก
10. การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	3.94	0.89	มาก
11. การจัดให้มีเอกสารรายละเอียดประกอบหลักสูตรสำหรับ ครูผู้สอนได้ศึกษา	4.17	0.88	มาก
12. การฝึกปฏิบัติการใช้แผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	4.02	0.86	มาก
13. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการใช้หลักสูตร	4.10	0.91	มาก
รวม	3.96	0.64	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ การจัดให้มีเอกสารรายละเอียดประกอบหลักสูตร ($\bar{X} = 4.17$) รองลงไปได้แก่ การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.10$) คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.03$) และการฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.02$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
14. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน			
รายวิชาต่าง ๆ	4.11	0.83	มาก
15. คำแนะนำเทคนิคการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิด	3.95	0.87	มาก
16. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น			
ศูนย์กลาง	4.15	0.86	มาก
17. คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.79	0.87	มาก
18. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ			
และบูรณาการไปสู่การปฏิบัติจริง	4.10	0.87	มาก
19. วิธีสอนที่สอดแทรกกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และ			
ค่านิยมที่พึงประสงค์	3.98	0.89	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
20. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ และการจัดการ	3.98	0.89	มาก
21. การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็นระบบ มี วิจาร์ณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.13	0.86	มาก
22. แนวการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ด้วยตนเอง จนเป็นกิจนิสัยติดตัวไปตลอด	4.20	0.81	มาก
23. คำแนะนำเทคนิควิธีการสร้างความสนใจและการเสริมแรง แก่ผู้เรียน	4.05	0.87	มาก
24. การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่ดีที่เอื้อต่อการ เรียนรู้	3.87	0.92	มาก
25. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดีเด่น	4.05	0.92	มาก
26. การทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่	3.99	0.82	มาก
27. การทำให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเด็กเพื่อให้เกิดผลดีต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.97	0.82	มาก
28. หลักการหรือวิธีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.80	0.81	มาก
29. การทำให้ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัยรุ่น	4.03	0.86	มาก
รวม	4.01	0.65	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ แนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อย่างเต็มใจเป็นกิจกรรมที่ติดตัวไปตลอด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาได้แก่ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ($\bar{X} = 4.15$) และการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็นระบบมีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.13$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน
ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายชื่อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านสื่อการเรียนการสอน			
30. จัดหาหนังสือแบบเรียนและหนังสือประกอบการเรียน สำหรับนักเรียนให้เพียงพอ	4.25	0.87	มาก
31. ข้อเสนอแนะวิธีการผลิตสื่อจากวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น	4.04	0.79	มาก
32. การจัดหาให้มีการสาธิตการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน	3.96	0.82	มาก
33. การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและ ทันสมัย	4.02	0.85	มาก
34. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับสื่อนวัตกรรมการสอน	3.96	0.83	มาก
35. การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรม การเรียนการสอน	3.87	0.88	มาก
36. การประชุมเสริมความรู้วิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่แปลกใหม่และทันสมัยจากวิทยากรผู้ชำนาญการ	4.10	0.89	มาก
37. จัดทำวารสารหรือจุลสารเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ	3.75	0.84	มาก
38. ค้นหาวิธีการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน	3.63	0.76	มาก
39. จัดให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการผลิตสื่อและใช้สื่อ การเรียนการสอน	3.64	0.84	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
40. การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่าง สม่ำเสมอ	4.05	0.86	มาก
รวม	3.93	0.62	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ จัดให้มีหนังสือแบบเรียนและหนังสือประกอบการเรียนสำหรับนักเรียนให้เพียงพอ ($\bar{X} = 4.25$) รองลงไปได้แก่ การประชุมเสริมความรู้วิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่แปลกใหม่และทันสมัยจากวิทยากรผู้ชำนาญการ ($\bar{X} = 4.10$) การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.05$) และข้อเสนอแนะวิธีการผลิตสื่อจากวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.04$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน
ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านการวัดผลและประเมินผล จานแนกเป็นรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการวัดผลและประเมินผล			
41. การอธิบายให้เข้าใจในระเบียบการวัดผลประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	3.88	0.94	มาก
42. ค่าแนะนำในการประเมินผลก่อนเรียนระหว่างเรียน และปลายภาคเรียน	3.79	0.92	มาก
43. การอธิบายวิธีการตัดสินผลการเรียน	3.60	0.94	มาก
44. การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	4.12	0.86	มาก
45. การให้ความรู้ความเข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลตาม สภาพจริง	4.10	0.84	มาก
46. การแนะนำวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	3.99	0.89	มาก
47. การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อสอบแบบต่าง ๆ	4.02	0.93	มาก
48. ให้โรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐานเพื่อให้ครูยืมมาใช้	4.06	0.90	มาก
49. ให้มีการนิเทศกำกับติดตาม เกี่ยวกับการวัดผลและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ	4.01	0.85	มาก
50. การนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียน การสอน	4.07	0.83	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	จำนวนครู (N = 326)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
51. ให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล การเรียน	3.76	0.92	มาก
รวม	3.95	0.66	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ($\bar{X} = 4.12$) รองลงไป ได้แก่ การให้ความรู้ความเข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.10$) การนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.07$) และให้โรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐานเพื่อให้ครูยืมไปใช้ ($\bar{X} = 4.06$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอน
เกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประม
ศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน
วิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประมศึกษาจังหวัด
สุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ใน
ตาราง 8 - 17

ตาราง 8 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี		5 ปีขึ้นไป		t
	N = 188		N = 138		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านหลักสูตร	4.01	0.62	3.90	0.67	1.58
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.02	0.62	3.99	0.68	0.34
ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.96	0.57	3.90	0.67	0.86
ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.95	0.66	3.94	0.67	0.12
รวม	3.99	0.55	3.94	0.61	0.80

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความ
ต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านก็พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 9 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านหลักสูตร					
1. การอธิบายหลักการและจุดหมายของหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	3.96	0.80	3.70	1.00	2.59*
2. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร และคำอธิบายรายวิชากำหนดเป็นจุดประสงค์ การเรียนรู้	3.99	0.82	3.78	0.90	2.12*
3. การอธิบายจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อเป็น แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	3.98	0.86	3.82	0.94	1.65
4. การจัดฝึกอบรมการเขียนจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	3.88	0.89	3.83	0.93	0.44
5. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้	4.03	0.80	3.88	0.86	1.62
6. การอธิบายการใช้คู่มือให้ตรงกับจุดประสงค์ ของหลักสูตร	3.77	0.85	3.78	0.89	-0.12
7. คำแนะนำการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่น	4.00	0.96	4.01	0.86	-0.07

ตาราง 9 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคในการนำหลักสูตร ไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ	4.04	0.86	4.01	0.81	0.24
9. การเสนอแนะแนวปฏิบัติการนำหลักสูตรไปใช้	3.96	0.78	3.95	0.80	0.15
10. การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการนำหลักสูตร	3.94	0.89	3.94	0.89	-0.01
11. การจัดให้มีเอกสารรายละเอียดประกอบ หลักสูตรสำหรับครูผู้สอนได้ศึกษา	4.26	0.86	3.94	0.89	1.94
12. การฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ	4.05	0.86	3.96	0.87	0.92
13. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการ นำหลักสูตร	4.25	0.86	3.91	0.94	3.40*
รวม	4.01	0.62	3.90	0.67	1.58

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านหลักสูตร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไป

ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในก ารสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 1 การอธิบายหลักการและจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ข้อ 2 ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชากำหนดเป็น จุดประสงค์การเรียนรู้ และข้อ 13 การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการใช้หลักสูตร ส่วน ความต้องการ ข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป

ตาราง 10 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
14. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในรายวิชาต่าง ๆ	4.18	0.79	4.01	0.87	1.80
15. คำแนะนำเทคนิคการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียน เกิดความคิด	3.92	0.88	3.99	0.84	-0.75
16. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.14	0.86	4.16	0.86	-0.22
17. คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.82	0.87	3.73	0.87	0.95
18. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย รูปแบบและบูรณาการไปสู่การปฏิบัติจริง	4.10	0.84	4.09	0.90	0.02
19. วิธีสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3.91	0.87	4.06	0.92	-1.43
20. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น กระบวนการและการจัดการ	3.94	0.93	4.02	0.82	-0.81
21. การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็น ระบบ มีวิจักษณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.10	0.86	4.17	0.86	-0.74

ตาราง 10 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
22. แนวการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ด้วยตนเองจนเป็นกิจนิสัยติดตัวไปตลอด	4.21	0.81	4.17	0.80	0.43
23. คำแนะนำเทคนิควิธีการสร้างความสนใจและการเสริมแรงแก่ผู้เรียน	4.03	0.89	4.07	0.84	-0.47
24. การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.91	0.87	3.80	0.97	1.08
25. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น	4.21	0.81	3.83	1.01	3.64*
26. การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่	4.03	0.77	3.93	0.88	1.14
27. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเด็กเพื่อให้เกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.97	0.75	3.96	0.91	0.10
28. หลักการหรือวิธีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.84	0.78	3.76	0.86	0.81
29. การให้ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัยรุ่น	3.96	0.85	4.12	0.87	-1.59
รวม	4.02	0.62	3.99	0.68	0.34

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 25 การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น ส่วนความต้องการ ข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป

ตาราง 11 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
30. จัดให้มีหนังสือแบบเรียนและหนังสือประกอบ การเรียน สำหรับนักเรียนให้เพียงพอ	4.31	0.90	4.16	0.83	1.53
31. ข้อเสนอแนะวิธีการผลิตสื่อจากวัสดุที่หาได้ จากท้องถิ่น	4.05	0.79	4.01	0.80	0.44
32. การจัดให้มีการสาธิตการใช้สื่อประกอบ การเรียนการสอน	3.96	0.80	3.96	0.86	0.07
33. การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพและทันสมัย	4.11	0.81	3.90	0.88	2.17*
34. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับสื่อนวัตกรรมการสอน	4.01	0.79	3.90	0.87	1.21
35. การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน	3.91	0.84	3.81	0.93	1.05
36. การประชุมเสริมความรู้วิธีการใช้สื่อการเรียน การสอนที่แปลกใหม่และทันสมัยจากวิทยากร ผู้ชำนาญการ	4.10	0.88	4.12	0.90	-0.20

ตาราง 11 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
37. จัดทำวารสารหรือจุลสารเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ	3.79	0.84	3.70	0.83	0.90
38. คำนวณหาวิธีการเก็บ บำรุง รักษาสื่อการเรียน การสอน	3.65	0.77	3.62	0.75	0.39
39. จัดให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และใช้สื่อการเรียนการสอน	3.61	0.84	3.69	0.84	-0.82
40. การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.05	0.87	4.04	0.85	0.18
รวม	3.96	0.57	3.90	0.67	0.86

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 33 การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย ส่วนความต้องการ ข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป

ตาราง 12 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการวัดผลและประเมินผล					
41. การอธิบายให้เข้าใจในระเบียบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	3.93	0.90	3.81	0.99	1.13
42. คำแนะนำในการประเมินผลก่อนเรียนระหว่าง เรียนและปลายภาคเรียน	3.81	0.92	0.75	0.93	0.53
43. การอธิบายวิธีการตัดสินผลการเรียน	3.57	0.93	3.64	0.95	-0.65
44. การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้ แฟ้มสะสมงาน	4.16	0.84	4.07	0.90	0.90
45. การให้ความรู้ความเข้าใจวิธีการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริง	4.08	0.86	4.12	0.81	-0.46
46. การแนะนำวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.96	0.87	4.04	0.93	-0.73
47. การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อสอบแบบต่าง ๆ	3.96	0.95	4.09	0.90	-1.26

ตาราง 12 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี N = 188		5 ปีขึ้นไป N = 138		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
48. ให้โรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐานเพื่อให้ครูยืมไปใช้	4.12	0.88	3.97	0.93	1.50
49. ให้มีการนิเทศกำกับติดตาม เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ	4.05	0.84	3.96	0.85	0.96
50. การนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน	4.09	0.81	4.06	0.85	0.29
51. ให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน	3.71	0.94	3.83	0.89	-1.15
รวม	3.95	0.66	3.94	0.67	0.12

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลทั้งโดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย กลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป

ตาราง 13 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดใหญ่		t
	N = 200		N = 126		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านหลักสูตร	3.99	0.59	3.92	0.72	0.92
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.02	0.64	3.99	0.65	0.39
ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.98	0.62	3.86	0.60	1.66
ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.97	0.63	3.91	0.70	0.72
รวม	3.99	0.55	3.93	0.60	0.96

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการ
การนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
ก็พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงาน
วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านหลักสูตร					
1. การอธิบายหลักการและจุดหมายของหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	3.83	0.92	3.89	0.87	-0.63
2. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร และคำอธิบายรายวิชากำหนดเป็นจุดประสงค์ การเรียนรู้	3.92	0.86	3.88	0.86	0.35
3. การอธิบายจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อเป็น แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	3.92	0.89	3.90	0.91	0.15
4. การจัดฝึกอบรมการเขียนจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	3.86	0.89	3.86	0.94	0.03
5. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	0.83	3.90	0.83	1.01
6. การอธิบายการใช้คู่มือให้ตรงกับจุดประสงค์ ของหลักสูตร	3.80	0.85	3.74	0.90	0.63

ตาราง 14 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7. คำแนะนำการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะกับสภาพ ท้องถิ่น	4.06	0.85	3.91	1.00	1.42
8. คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคในการนำหลักสูตร ไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ	4.12	0.78	3.89	0.91	2.30*
9. การเสนอแนะแนวปฏิบัติการนำหลักสูตรไปใช้	3.98	0.73	3.93	0.88	0.52
10. การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	3.97	0.83	3.89	0.98	0.85
11. การจัดให้มีเอกสารรายละเอียดประกอบ หลักสูตรสำหรับครูผู้สอนได้ศึกษา	4.24	0.83	4.07	0.94	1.69
12. การฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ	4.07	0.83	3.94	0.92	1.31
13. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการ ใช้หลักสูตร	4.08	0.89	4.15	0.93	-0.74
รวม	3.99	0.59	3.92	0.72	0.92

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการด้านหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 8 คาแนะนาเกี่ยวกับเทคนิคในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ส่วนความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด
สุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
14. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในรายวิชาต่าง ๆ	4.14	0.81	4.06	0.85	0.81
15. คำแนะนำเทคนิคการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียน เกิดความคิด	3.96	0.84	3.94	0.91	0.24
16. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.15	0.85	4.13	0.89	0.20
17. คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.79	0.84	3.78	0.91	0.12
18. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย รูปแบบและบูรณาการไปสู่การปฏิบัติจริง	4.13	0.84	4.04	0.91	0.92
19. วิธีสอนที่สอดแทรกกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	4.03	0.86	3.89	0.95	1.39
20. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น กระบวนการและการจัดการ	3.96	0.88	4.00	0.90	-0.40
21. การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็น ระบบ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.15	0.84	4.08	0.89	0.77

ตาราง 15 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
22. แนวการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ด้วย ตนเองจนเป็นกิจนิสัยติดตัวไปตลอด	4.23	0.79	4.15	0.84	0.81
23. คำแนะนำเทคนิควิธีการสร้างความสนใจและ การเสริมแรงแก่ผู้เรียน	4.03	0.86	4.07	0.90	-0.42
24. การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่ดีที่ เอื้อต่อการเรียนรู้	3.88	0.95	3.85	0.87	0.29
25. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่จัดกิจกรรม การเรียนการสอนดีเด่น	4.09	0.91	3.99	0.93	0.94
26. การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการ เรียนรู้แบบใหม่	4.03	0.82	3.93	0.81	1.04
27. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเด็กเพื่อให้ เกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.96	0.83	3.98	0.30	-0.12
28. หลักการหรือวิธีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.80	0.79	3.81	0.86	-0.10
29. การให้ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัยรุ่น	3.96	0.91	4.13	0.76	-1.79
รวม	4.02	0.64	3.99	0.65	0.39

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตาราง 16 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
30. จัดให้มีหนังสือแบบเรียนและหนังสือประกอบ การเรียน สำหรับนักเรียนให้เพียงพอ	4.30	0.84	4.16	0.92	1.43
31. ข้อเสนอแนะวิธีการผลิตสื่อจากวัสดุที่หาได้ จากท้องถิ่น	4.10	0.78	3.93	0.80	1.97
32. การจัดให้มีการสาธิตการใช้สื่อประกอบ การเรียนการสอน	4.07	0.78	3.79	0.86	2.87*
33. การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพและทันสมัย	4.04	0.81	3.98	0.90	0.58
34. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม การสอน	4.04	0.84	3.85	0.80	2.00*
35. การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน	3.99	0.82	3.67	0.95	3.14*
36. การประชุมเสริมความรู้วิธีการใช้สื่อการเรียน การสอนที่แปลกใหม่และทันสมัยจากวิทยากร ผู้ชำนาญการ	4.17	0.88	4.01	0.90	1.56

ตาราง 16 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
37. จัดทำวารสารหรือจุลสารเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ	3.74	0.84	3.78	0.85	-0.45
38. คำนะแนววิธีการเก็บ บำรุง รักษาสื่อการเรียน การสอน	3.61	0.79	3.67	0.72	-0.60
39. จัดให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และใช้สื่อการเรียนการสอน	3.63	0.88	3.67	0.78	-0.38
40. การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.09	0.86	3.98	0.87	1.03
รวม	3.98	0.62	3.86	0.60	1.66

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายใน
โรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 32 การจัดให้มีการสาธิตการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ข้อ 34 จัดนิทรรศการเกี่ยวกับสื่อวัตกรรมการสอน และ ข้อ 35 การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอน ข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตาราง 17 เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด
สุรินทร์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการวัดผลและประเมินผล					
41. การอธิบายให้เข้าใจจากระเบียบการวัดผล ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	3.89	0.88	3.87	1.03	0.11
42. คำแนะนำในการประเมินผลก่อนเรียนระหว่าง เรียนและปลายภาคเรียน	3.82	0.88	3.73	0.98	0.86
43. การอธิบายวิธีการตัดสินผลการเรียน	3.59	0.92	3.60	0.96	-0.08
44. การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้ แฟ้มสะสมงาน	4.22	0.83	3.98	0.90	2.40*
45. การให้ความรู้ความเข้าใจวิธีการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริง	4.15	0.81	4.02	0.88	1.41
46. การแนะนำวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.05	0.84	3.91	0.97	1.30
47. การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อสอบแบบต่าง ๆ	4.02	0.89	4.02	0.99	-0.08

ตาราง 17 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครู เกี่ยวกับงานวิชาการ	โรงเรียนขนาดกลาง N = 200		โรงเรียนขนาดใหญ่ N = 126		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
48. ใหัโรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐานเพื่อ ครูยืมไปใช้	4.05	0.87	4.07	0.95	-0.21
49. ใหัมีการนิเทศกำกับติดตาม เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมี ประสิทธิภาพ	4.00	0.82	4.02	0.89	-0.25
50. การนำผลการประเมินมาใช้สำหรับการปรับปรุง การเรียนการสอน	4.06	0.80	4.09	0.88	-0.24
51. ใหัมีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการวัดผลและ ประเมินผลการเรียน	3.79	0.92	3.71	0.91	0.68
รวม	3.97	0.63	3.91	0.70	0.72

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 44 การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนในแต่ละด้าน

จากจำนวนแบบสอบถาม 331 ฉบับ มีผู้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จำนวน 96 ฉบับ โดยสรุปได้ดังนี้คือ

ตาราง 18 จำนวนครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ
ด้านหลักสูตร	
1. ให้มีการนิเทศติดตามและแนะนำการใช้หลักสูตร ปีละ 1 ครั้ง	8
2. ต้องการให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	6
3. ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์จัดการสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการทำหลักสูตรไปใช้ปีละ 1 ครั้ง	5
4. ให้โรงเรียนจัดหาคู่มือครูและจุดประสงค์ทุกรายวิชาสำหรับครูให้พอเพียง	3
5. ให้โรงเรียนจัดทำป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์เรื่องหลักสูตรให้ครูได้ทราบ	2
6. ต้องการให้มีการปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบันและมีความเหมาะสมตามกาลเวลา	1
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	
1. ให้มีการแนะนำเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัย พร้อมทั้งจัดหาสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ	10
2. ให้มีการนิเทศติดตามเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	9

ตาราง 18 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ
3. ต้องการให้มีวิทยากรภายนอกที่มีความสามารถ พิเศษในด้านต่าง ๆ มาช่วยสอน	4
4. ให้อำเภอผู้สอนมีการนิเทศกันเอง	2
5. ควรมีรูปแบบการนิเทศที่แน่นอนและควรแจ้งล่วงหน้า	1
6. ให้อำเภอผู้สอนแนะนำเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ทันสมัยและบูรณาการไปเข้าให้ได้มากที่สุด	1
ด้านสื่อการเรียนการสอน	
1. ต้องการให้มีสื่อที่เหมาะสมกับบทเรียนและทันสมัย	13
2. ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	9
3. ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิตสื่อให้พอเพียง	6
4. ให้อำเภอมีการนิเทศติดตามเรื่องการใช้สื่อ ปีละ 1 ครั้ง	6
5. ต้องการให้กลุ่มโรงเรียนมีห้องศูนย์สื่อ และห้องโสตฯ สำหรับ โรงเรียนขยายโอกาส	5
6. ต้องการให้มีการประกวดการผลิตสื่อ	3
7. ให้อำเภอมีการสาธิตการใช้สื่อในเนื้อหาวิชาที่ยุ่งยาก	1

ตาราง 18 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ
ด้านการวัดและประเมินผล	
1. ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ในรายวิชาต่าง ๆ	6
2. ต้องการให้มีการอบรมการจัดทำข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ	5
3. ให้มีการนำแบบทดสอบย่อยที่มีมาตรฐานไปทำการทดสอบนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ	4
4. ให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบ	4
5. ต้องการให้มีการแนะนำวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์	4
6. ให้มีแบบทดสอบที่ไม่เน้นความจำ แต่เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็นและควรเน้นหนักไปในด้านคุณธรรม จริยธรรม	2

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแต่ละด้านตามลำดับดังนี้

ด้านหลักสูตร ควรให้มีการนิเทศติดตามและแนะนำการใช้หลักสูตรปีละ 1 ครั้ง ต้องการให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ปีละ 1 ครั้ง ให้โรงเรียนจัดทำคู่มือครูและจุดประสงค์ทุกรายวิชาสำหรับครูให้พอเพียง ให้โรงเรียนจัดทำป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องหลักสูตรให้ครู

ได้ทราบ ต้องการให้มีการปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน และมีความเหมาะสมตามกาลเวลา

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรให้มีการแนะนำเทคนิควิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัย พร้อมทั้งจัดชมข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้มีการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ต้องการให้มีวิทยากรภายนอกที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ มาช่วยสอน ให้ครูผู้สอนมีการนิเทศกันเอง ควรมีรูปแบบการนิเทศที่แน่นอนและควรแจ้งล่วงหน้า ให้มีเอกสารแนะนำเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยและบูรณาการไปใช้ให้ได้มากที่สุด

ด้านสื่อการเรียนการสอน ต้องการให้มีการสื่อที่เหมาะสมกับบทเรียนและทันสมัย ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิตสื่อให้พอเพียง ให้มีการนิเทศติดตามเรื่องการใช้สื่อปีละ 1 ครั้ง ต้องการให้กลุ่มโรงเรียนมีศูนย์สื่อ และห้องโสตฯ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ต้องการให้มีการประกวดการผลิตสื่อ ให้มีการสาธิตการใช้สื่อในเนื้อหาวิชาที่ยุ่งยาก

ด้านการวัดและประเมินผล ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลในรายวิชาต่าง ๆ ต้องการให้มีการอบรมการจัดทำข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ ให้มีการนำแบบทดสอบย่อยที่มีมาตรฐานไปทำการทดสอบนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบ ต้องการให้มีการแนะนำวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ให้มีแบบทดสอบที่เน้นความจำ แต่เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและควรเน้นหนักไปในด้านคุณธรรม จริยธรรม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีสาระสำคัญดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 1,489 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 366 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยคำแนะนำจากประธานและกรรมการที่ควบคุมปริญญาโท การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบ แก้ไข แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความครอบคลุมเนื้อหา จากนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของประธาน กรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอน จำนวน 50 คน ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่มูลนิธิตัวอย่าง แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ แจกไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษา

อำเภอ/กิ่งอำเภอ ช่วยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม และให้ผู้บริหารโรงเรียนรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งกลับไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด่วนสังกัด

3. ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.4 ฉบับที่สมบูรณ์มีจำนวน 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.67 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน โดยใช้ t-test
4. วิเคราะห์ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของคำตอบแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของความถี่เรียงตามลำดับของคะแนนความถี่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีความต้องการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับดังนี้

1.1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านนี้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ แนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเอง และรองลงไปคือ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็นระบบการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ

1.2 ด้านหลักสูตร ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านนี้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ การจัดให้มีเอกสารรายละเอียดประกอบหลักสูตร และรองลงไปคือ การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบของการใช้หลักสูตร การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้แผนการสอน คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคในการนำหลักสูตรไปใช้ คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านนี้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานและรองลงไปคือ การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ต้องการให้มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้โรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐาน การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อสอบแบบต่าง ๆ

1.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านนี้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูผู้สอนต้องการอยู่ในลำดับสูงสุด ได้แก่ การจัดให้มีหนังสือแบบเรียนและหนังสือประกอบการเรียนและรองลงไปคือการประชุมเสวนาให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้สื่อ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ข้อเสนอแนะวิธีการผลิตสื่อจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์จำแนกตามประสบการณ์การสอนและขนาดของโรงเรียนปรากฏผลดังนี้

2.1 ประสบการณ์ในการสอน

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

2.2 ขนาดของโรงเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2541 ใน 4 ด้าน มีความต้องการเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานั้นยังใหม่สำหรับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งขาดประสบการณ์ในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้น เมื่อโรงเรียนเปิดสอนเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาด้วยตนเอง หรือได้รับความรู้จากการประชุมอบรมในระยะเวลาสั้น ขาดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูจึงมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ ขาดความมั่นใจ เมื่อปฏิบัติการสอนจึงมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศ

อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิติศาสตร์ เวชกามา (2538 : 80) ที่พบว่า ครูต้องการได้รับการนิเทศใน 4 ด้าน นี้อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล

สำหรับความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2541 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย จากผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1.1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก เหตุที่ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากแต่เดิมการบรรจุครูของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ได้กำหนดความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาเอก การจัดครูเข้าสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเน้นการสอนรายวิชา จึงไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของครู ทำให้ครูตระหนักถึงความสำคัญและภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยเห็นว่าหลักสูตรจะดีเพียงใดก็ตาม ถ้าครูผู้สอนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตร หลักสูตรนั้นก็ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีจุดเน้นอยู่ 3 ประการคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนสมบูรณ์รอบด้าน ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานสำหรับการพัฒนาตนเอง ความรู้เพื่อพัฒนาสังคม ความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูผู้สอน จึงทำให้ครูมีความต้องการการนิเทศภายในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร สืบเสาะ (2534 : 48) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดระยอง จากหัวหน้าการประถมศึกษา ผลการวิจัยได้พบว่า ครูผู้สอน

ต้องการความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและให้นักเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ การเลือกเทคนิคและวิธีสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์จึงเป็นสิ่งที่ต้องการจำเป็นสำหรับครูผู้สอนในปัจจุบัน นอกจากนี้ วิริตี เสนหา (2537 : 53) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาอุตสาหกรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศเกี่ยวกับเรื่องเทคนิคและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก วิธีการและเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ในยุคสมัยโลกปัจจุบันนั้น เป็นเรื่องที่ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะรับการนิเทศเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหามานagementการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังผลการวิจัยของภาวิตา หาญวัฒนกุล (2530 : 122 - 123) ที่พบว่า ปัญหาที่โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อหลักสูตรนั้น การแก้ปัญหาคือการเพิ่มความรู้ความสามารถในด้านเทคนิค วิธีสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

1.2 ด้านหลักสูตร พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสอง รองลงมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เหตุที่ครูมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศ ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก นั้นอาจเนื่องมาจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้นำมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาไม่นานนักคือ ประมาณ 8 ปี ครูยังมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรไม่มาก และที่สำคัญครูผู้สอนบางคนได้ขึ้นมาสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงระยะเวลาเพียง 1 ปี หรือ 2 ปีเท่านั้น จึงมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรไม่มาก และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นมีความแตกต่างกับหลักสูตรในระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนจึงเริ่มศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากการเข้าประชุมอบรม จากการซักถามพูดคุยกับเพื่อนครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในบางโอกาส จึงทำให้ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศในด้านนี้อยู่มาก ดังเช่น งานวิจัยของสุพิน นาคศรี (2533 : 43) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศทางด้านวิชาการของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือในเรื่องหลักสูตรมากเป็นอันดับที่ 1

โดยพิจารณาเป็นรายข้อคือ การจัดให้มีเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แผนการสอน กำหนดการสอน และคู่มือครูให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรวุฒิ หงษ์ทอง (2538 : 83) ที่พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการในด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมากในเรื่องการแนะนำให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เอกสารการสอนเพื่อใช้ประกอบหลักสูตร การแนะนำให้มีความรู้เข้าใจเรื่องหลักสูตร การแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอยู่เสมอ ความรู้ ความคิด และเทคโนโลยีต่าง ๆ ก็มีการพัฒนาขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรถือได้ว่าเป็นหัวใจอันสำคัญยิ่งเพราะหลักสูตรคือแนวทางและเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการศึกษา เป็นแนวทางและเป็นแผนการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมาจากด้านหลักสูตร เหตุที่ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดแคลนเอกสารเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่กรมวิชาการจัดส่งมาให้ ซึ่งมีจำนวนจำกัด และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์มีนโยบายที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น จึงทำให้ครูผู้สอนต้องขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลหาแนวทางในการจัดทำแบบทดสอบรายวิชาต่าง ๆ จึงทำให้ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ คงตะแบก (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากคือการสร้างข้อสอบมาตรฐานการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลรายกลุ่มประสบการณ์และการนำผลการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และจวงจันทร์ โชคชัยชาญาณกิจ (2534 : 39) ได้ทำการวิจัยความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงพอ

จะชี้ให้เห็นว่า การนิเทศด้านการวัดผลและการประเมินผล มีความจำเป็นอย่างมากที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ทั้งนี้ เพราะการวัดผลและประเมินผลเป็นการวัดความเจริญงอกงามของผู้เรียน ทำให้ผู้สอนตรวจสอบได้ว่าการจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์เพียงไร บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ (วิชัย แหวนเพชร. 2530 : 333)

1.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ชั้นพื้นฐานมีความต้องการการนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เหตุที่ครูมีความต้องการการนิเทศด้านนี้อยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นำบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำหรับเชื่อมความรู้จากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ (กิตานันท์ มลิทอง. 2531 : 89 - 90) จึงทำให้ครูมีความต้องการการนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ มุขแจ้ง (2533 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและความต้องการการนิเทศภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ครูมีความต้องการด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการเกี่ยวกับจัดหาวัสดุศึกษาในเทศก์ สบอ. เป็นหน่วยบริการ และสร้างสื่อการเรียนการสอนมีแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้าง การใช้และการเก็บรักษาสื่อไว้ให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และสมคิด โฉมโสภา (2536 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษาโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ก็พบว่า ครูมีความต้องการ การนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการทำห้องสมุดมีหนังสือตำรา เอกสารทางวิชาการที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ไว้สำหรับบริการครูในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และการบริการสื่อ เพื่อยืมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

2. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีสถานภาพต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ประสพการณ์การสอน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสบการณ์การสอน

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นน้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่า ครูผู้สอนแม้จะมีประสบการณ์มากหรือน้อยต่างกันอย่างไรก็ตาม ก็มีความต้องการการนิเทศที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีสภาพปัญหาด้านต่าง ๆ ที่คล้ายกัน เช่นด้านหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ ครูส่วนใหญ่ เพิ่งขึ้นมาสอนในระดับมัธยมศึกษาเพียง 1 - 2 ปี เท่านั้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร และการสอนพอ ๆ กัน จึงทำให้มีความต้องการไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจวงจันท์ โชคชัยชานาญกิจ (2534 : 127) ที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 และงานวิจัยของเกษม ทองสัมฤทธิ์ (2540 : 68) ก็พบว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่โรงเรียนได้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 ครูยังมีความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรอยู่น้อย ถึงแม้ว่า จะมีประสบการณ์ในการสอนมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม ก็ยังต้องการความช่วยเหลือในการปรับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน เพื่อให้ตรงตามเป้าประสงค์ของหลักสูตร เพราะหลักสูตรคือตัวกำหนดเกณฑ์คุณภาพของคนที่ผ่านมากระบวนการในทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล จาปาขาว (2531 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความต้องการด้านวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ซึ่งพบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์มาก มีความต้องการการนิเทศงานด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

2.2 ขนาดของโรงเรียน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามลดความแตกต่างเหล่านี้อย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความสมดุลกัน เช่น การจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึง การเฉลี่ยอัตราค่าจ้างครูให้ได้สัดส่วนตามเกณฑ์ ส่งเสริมขวัญ และกำลังใจให้เสมอกัน

ในทุกระดับโรงเรียน เพื่อให้ครูปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ประกอบกับวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการศึกษามีความก้าวหน้า ทันสมัยมากยิ่งขึ้น มีสื่อต่าง ๆ ที่ครูสามารถจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสภาพดังกล่าวจึงทำให้ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการสอนใกล้เคียงกัน รวมทั้งการนิเทศจากภายนอกยังทำได้ไม่ทั่วถึงทุกโรงเรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมาถึงลักษณะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีความคล้ายคลึงกันดังกล่าว จึงเป็นผลทำให้ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตีเรก ศษชะ (2535 : 25) ที่ทำการวิจัยความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการ การนิเทศด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสุพิน นาคศรี (2533 : 43) ก็ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานทางด้านวิชาการของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ก็พบว่าไม่แตกต่าง และวิรัตน์ เสน่หา (2537 : 89) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความต้องการการนิเทศของผู้สอนวิชาอุตสาหกรรมระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ได้มาตรฐานเป็นแนวทางเดียวกันดังนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรประสานงานร่วมกันจัดสัมมนา อบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ทุกคนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดดำเนินการแล้ว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ทบทวน และเสริมความรู้ความเข้าใจในเชิงปฏิบัติการ โดยขอความร่วมมือวิทยากรจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกลุ่มโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยขอความร่วมมือจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาให้เป็นพี่เลี้ยง ำให้กลุ่มมีบทบาทในการพัฒนางานวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาเทคนิควิธีสอน พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ำให้บริการสื่อการเรียนการสอน จัดสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีมาตรฐาน

3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรจัดอบรมให้กับครูผู้สอนที่ขึ้นใบสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในแต่ละปี และควรเกลี้ยอัตรากาลังครูในสังกัดที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความจำเป็น

4. หนวยศึกษานิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรจัดให้มีการอบรมศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคน เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการนิเทศงานวิชาการในระดับมัธยมศึกษา โดยขอความร่วมมือจากวิทยากรที่มีประสบการณ์เชี่ยวชาญระดับมัธยมศึกษา เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และร่วมกันวางแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลงานวิชาการของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ำให้สอดคล้องทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน โดยพิจารณาตามความต้องการการนิเทศของครูตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด วางแผนและดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เน้นงานวิชาการมัธยมศึกษาตอนต้น โดยคำนึงถึงความต้องการของครูผู้สอน ตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านสื่อการเรียนการสอน และจัดให้มีการนิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

6. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการกำหนดความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาเอกในการบรรจุแต่งตั้งสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรมอบหมายให้โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อ สื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของโรงเรียน ควรสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการจัดสร้างห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และวัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในแต่ละรายวิชา

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

3. ควรมีการศึกษาปัญหาในการบริหารงานทั้ง 6 งานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

บรรณาธิการ

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. "ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับความสูญเสียในระดับประถมศึกษา,"
การศึกษาแห่งชาติ. 3 : 19 - 26 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.
- กอบกุล ไชยพันธ์. ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน
เอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินทิฟอนส์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัติ วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- การประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. ความรู้เบื้องต้นการนิเทศภายในโรงเรียน.
หน่วยศึกษานิเทศก์ (เอกสารลำดับที่ 2/2530) อัดสำเนา.
- การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์, สำนักงาน. สรุปผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2540. หน่วยศึกษานิเทศก์ (เอกสารลำดับที่ 60/2540
2540.
- . สรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน ปีการศึกษา 2540. หน่วยศึกษานิเทศก์
(เอกสารลำดับที่ 1/2541) 2541.
- . การดำเนินงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2541.
หน่วยศึกษานิเทศก์ (เอกสารลำดับที่ 4/2541) 2541.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กิตติ ปาประโคน. การปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปรินทิฟอนส์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- กิติมา ปรีดีติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์,
2532.
- เกียรติศักดิ์ มุขแจ้ง. สภาพและความต้องการการนิเทศภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปรินทิฟอนส์ กศ.ม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2533. อัดสำเนา.

- เกษม ทองสัมฤทธิ์. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ
เด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร.
ปริณฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
อัสสาเนา.
- เกษม สุวรรณกุล. บริหารคน-คนบริหาร บางทระณะของศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล
กรุงเทพฯ : ชมรมการบริหารงานบุคคลคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือผู้ดำเนินการอบรมโครงการปรับปรุง
ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์,
2529.
- . เอกสารชุดการนิเทศการศึกษา. งานบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ :
ศึกษานิเทศก์, 2530.
- . กระบวนการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์, 2532.
- . การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์. โรงพิมพ์คุรุสภา,
2534.
- . คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์, 2534.
- . การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน,
2535.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-
2534). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2530.
- . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพฯ :
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.
- จวงจันทร์ โชคชัยชานาญกิจ. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโรงเรียนโครงการขยาย
โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12.
ปริณฎานิพนธ์ กศ.ม.ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2534. อัสสาเนา.

จำรัส นองมาก. "15 คำถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน," วารสารการศึกษาเอกชน.

2(14) : 27 - 32 ; พฤษภาคม 2532.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. เทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช, 2521.

ชาวี มีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศิลปะบรรณาการ, 2538.

ชินวงศ์ ศรีงาม. "การประเมินการสอนของครู," วารสารการศึกษาเอกชน. 5(48) :

23 - 26 ; กันยายน 2536.

ณรงค์ คงตะแบก. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. ปรินทิพย์พันธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538. อัดสำเนา.

ดิเรก คชชะ. ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินทิพย์พันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ, 2535. อัดสำเนา.

เทียน ทองแก้ว. "เทคนิคการเลือกสื่อการสอน," ใน รวมบทความ. หน้า 246 - 249.

กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,

2532. (เอกสารทางวิชาการชุดนวัตกรรมการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา

เล่ม 8).

ทวี สุวิมารส. รายงานการศึกษาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์.

ฝ่ายพัฒนางานวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์. (เอกสารลำดับที่ 72/2535) 2535.

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

ธีรพงศ์ คงแก้ว. "ผู้บริหารกับงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา," ประชาศึกษา. 46(3):

9-10 ; ธันวาคม 2538.

ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา : เทมการพิมพ์,

2530.

- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : เอราวิณการพิมพ์, 2531.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อนงศิลป์การพิมพ์, 2534.
- นภาพร อมรเลิศสินไทย. การประเมินผลและการสร้างแบบสอบถาม. ฉะเชิงเทรา : ม.ป.ท., 2524. อัดสำเนา.
- นิติศาสตร์ เวชกามา. ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538. อัดสำเนา.
- นุฏล จำปาขาว. ความต้องการด้านวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. ปรินิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2531. อัดสำเนา.
- บันลือ พงกษะวัน. การนิเทศภายในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536.
- บุญฤทธิ์ คงคาเพชร. การผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2529.
- ประภาพรรณ เล็งวงศ์. คู่มือการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ, 2536. อัดสำเนา.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. "นักวิจัยคุย," ข่าวสารวิจัยและการศึกษา. 6 : 29 ; สิงหาคม - กันยายน 2530.
- ปรีชา ชมภูษ. การสร้างแผนการนิเทศครูผู้สอนวิชาอุตสาหกรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ : 2535.
- เปื้อง กิจรัตน์. อุตสาหกรรมศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : คณะอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร, 2532.

ผจญ ชันธวณะ. การสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สามเจริญการพิมพ์, 2531.

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : พิชฌเศศ, 2524.

พร้อมพรรณ อุดมสิน. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ :
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

พิมลพร รอดเรืองศรี. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

ภาวิตา หาญวัฒนกุล. การใช้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรของครู-อาจารย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

ภิญญา สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

วิชัย ราษฎร์ศิริ. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

วิชัย แหวนเพชร. เทคนิคและวิธีการสอนอุตสาหกรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
พระนคร. 2530.

วิชาการ, กรม. คู่มืออบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การทหารราบ, 2521.

วิมล คำศรี. "ทักษะในการใช้สื่อการสอน," วารสารวิชา. (7) : 84 - 95 ; ตุลาคม
2525.

วิรัตน์ เสน่หา. การศึกษาความต้องการการนิเทศของผู้สอนวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

วิไลวรรณ เหมือนชาติ. การพัฒนาตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.

วีระ เทพพานิช. โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.

อัสสาเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

———. คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

———. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

ศุภกร สืบเสาะ. ความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดระยองจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2534.

สัจด์ อุทรานนท์. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2525.

———. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.

———. รายงานการวิจัยการสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2531.

สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

สมคิด โฉมไสว. ความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2536.
อัสสาเนา.

สมบัติ มหารศ. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาประถม 582 ในลัทธิบริหารและการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. มหาสารคาม, 2533. อัสสาเนา.

สามัญศึกษา, กรม. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

สุชาวดี สุภโตชะ. "สัมภาษณ์ : พัฒนาการประถมศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศ," มิตรครู.

26(2) : 6 ; พฤศจิกายน 2527.

สุดาวรรณ พานิชสุขไพศาล. ความพอใจของครูต่อกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนในเครือ
เซนต์ปอล เดอ ชาร์ต. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

สุนันท์ ศลโกสุม. การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

สุพิน นาคศรี. ความต้องการการนิเทศทางด้านวิชาการของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขต
การศึกษา 6. ปริญญาโท กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2533. อัดสำเนา.

สุภรณ์ สภาชงค์ และสุระ ดามาพงษ์. สรุปคำบรรยายเรื่อง สื่อการเรียน. สุราษฎร์ธานี
ศูนย์ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534.
อัดสำเนา.

สุเมธ ปานะถึก. "การนำระบบการนิเทศภายในเข้าสู่โรงเรียน," วารสารพัฒนาหลักสูตร.
5(99) : 20 - 21 ; มิถุนายน 2533.

สุรวดี หงษ์ทอง. ความต้องการและสภาพที่ได้รับการตอบสนองการนิเทศงานวิชาการภายใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโท กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2538.
อัดสำเนา.

สุนทร จันทรตรี. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2530.

องค์การ อินทรมพริย. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 10.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

อภิรมย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ . การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2520.

อัญชลี กาฬรัตน์. การนิเทศการศึกษาภายในและแนวทางการนำไปใช้งานของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิ่งคารวัฒน์. หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.

Anello, Francisco Rafael. "Behaviors and Attitudes of Teachers and Principals Concerning Effective Supervision," Dissertation Abstracts International. 56(08) : 2941 - A ; February, 1996.

Beyene, Tilahun. "The Kind of School Supervision Needs in Developing Countries : Case Study Ethloopia," Dissertation Abstracts International. 43 (07) : 2168 - A; January, 1983.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Education and Psychological Measurement. 30 : 3 ; Autumn, 1970.

Williams, Francine Foster. "Clinical Supervision Implementation Strategies and Behavioral Changes : An Ethnography of Elementary School Personal," Dissertation Abstracts International. 54(7) : 2425 - A ; January, 1994.

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

๙๒

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการตามความคิดเห็นของท่าน ขอให้ท่านตอบตามความคิดเห็นและข้อเท็จจริงให้มากที่สุด
2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ความต้องการ การนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการในด้านต่าง ๆ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ประสบการณ์การสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 - () น้อยกว่า 5 ปี
 - () 5 ปีขึ้นไป
2. ขนาดของโรงเรียนของท่าน
 - () ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 301 - 600 คน)
 - () ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาและให้ความคิดเห็นว่าท่านมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด โดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่แสดงระดับความต้องการของท่าน

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. ด้านหลักสูตร					
1. การอธิบายหลักการและจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)					
2. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้					
3. การอธิบายจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน					
4. การจัดฝึกอบรมการใช้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม					
5. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้					
6. การอธิบายการใช้คู่มือให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร					

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. คำแนะนำการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น					
8. คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคในการนำ หลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ					
9. การเสนอแนะแนวปฏิบัติการนำหลักสูตร ไปใช้					
10. การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร					
11. การจัดให้มีเอกสารรายละเอียด ประกอบหลักสูตรสำหรับครูผู้สอนได้ ศึกษา					
12. การฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ					
13. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่เป็นต้น แบบการใช้หลักสูตร ข. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
14. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ					
15. คำแนะนำเทคนิคการใช้คำถามเพื่อ ให้นักเรียนเกิดความคิด					
16. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17. คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
18. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลากหลายรูปแบบและบูรณาการไปสู่ การปฏิบัติจริง					
19. วิธีสอนที่สอดแทรกกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์					
20. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการและการจัดการ					
21. การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถคิด อย่างเป็นระบบ มีวิจารณญาณ มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์					
22. แนวการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการ เรียนรู้ด้วยตนเองจนเป็นกิจนิสัยติดตัว ไปตลอด					
23. คำแนะนำเทคนิควิธีการสร้างความสนใจ และการเสริมแรงแก่ผู้เรียน					
24. การจัดสภาพแวดล้อมและสร้าง บรรยากาศที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
25. การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่จัด กิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น					

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26. การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่					
27. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเด็ก เพื่อให้เกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน					
28. หลักการหรือวิธีการสร้างบรรยากาศ ในชั้นเรียน					
29. การให้ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็ก วัยรุ่น ค. ด้านสื่อการเรียนการสอน					
30. จัดให้มีหนังสือแบบเรียนและหนังสือ ประกอบการเรียน สำหรับนักเรียนให้ เพียงพอ					
31. ข้อเสนอแนะวิธีการผลิตสื่อจากวัสดุที่ หาได้จากท้องถิ่น					
32. การจัดให้มีการสาธิตการใช้สื่อประกอบ การเรียนการสอน					
33. การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย					
34. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม การสอน					

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35. การเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน					
36. การประชุมเสริมความรู้วิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่แปลกใหม่และทันสมัยจากวิทยากรผู้ชำนาญการ					
37. จัดทำวารสารหรือจุลสารเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสื่อต่างๆ					
38. คำนึงหาวิธีการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน					
39. จัดให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนการสอน					
40. การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
ง. ด้านวัดผลและประเมินผล					
41. การอธิบายให้เข้าใจในระเบียบการวัดผลประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)					
42. คำนึงหาในการประเมินผลต่อก่อนเรียนระหว่างเรียน และปลายภาคเรียน					

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
43. การอธิบายวิธีการตัดสินผลการเรียน					
44. การให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล โดยใช้แฟ้มสะสมงาน					
45. การให้ความรู้ความเข้าใจวิธีการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง					
46. การแนะนำวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผล ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
47. การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อสอบแบบ ต่าง ๆ					
48. ให้โรงเรียนจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐาน เพื่อให้ครูยืมไปใช้					
49. ให้มีการนิเทศกำกับติดตามเกี่ยวกับการ การวัดผลและประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ					
50. การนำผลการประเมินมาใช้สำหรับ การปรับปรุงการเรียนการสอน					
51. ให้มีการนิเทศทางไกลเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลการเรียน					

ตอนที่ 3

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน
ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ
ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการด้านหลักสูตร
 - 1.1
 - 1.2
 - 1.3
2. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.1
 - 2.2
 - 2.3
3. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 3.1
 - 3.2
 - 3.3
4. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการวัดผลและประเมินผล
 - 4.1
 - 4.2
 - 4.3

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายสินสมุทร เสนาอาจ กศ.ม. บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย
2. นายอภัย ไพโรจน์ผู้ กศ.ม. บริหารการศึกษา หัวหน้าการประถมศึกษา
กิ่งอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
3. นายสมนึก ศูนย์กลาง M.Ed. ภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการโรงเรียนรามวิทยา
ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
จังหวัดสุรินทร์
4. นายชูชัย ประดับสุข ค.ม. การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร
ศึกษานิเทศระดับ 7 สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุรินทร์
5. นางสาววรรณพร สุขอนันต์ กศ.ม. บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ระดับ 7
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ที่ ทม 1007/ 3191

บัณฑิตวิทยาลัย

141

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

| ตุลาคม 2541

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรามวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจาก นายนิเวศน์ คิตยาว นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ

ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

ประธาน

รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์

กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญ อาจารย์สมนึก ศูนย์กลาง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรสาร/โทร. 258-4119

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายนิเวศน์ คิตยาว
เกิดวันที่	21 มกราคม 2498
สถานที่เกิด	จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	74 หมู่ 2 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
ตำแหน่งการงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 8
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2511	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านนาสาม (เกียรติประชา) อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2514	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุรวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2519	วิชาครู พ.ม. (ศึกษาด้วยตนเอง)
พ.ศ.2525	ค.บ. สถาบันราชภัฏสุรินทร์
พ.ศ.2542	กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2517	ครูจิตวา โรงเรียนบ้านรุน ตำบลบักได อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2520	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านปราสาทเบง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2526	ครูใหญ่โรงเรียนประชาสามัคคี ตำบลแมงมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2528	อาจารย์ใหญ่ ระดับ 5 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองประสาธ 2 ตำบลแมงมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2529	อาจารย์ใหญ่ ระดับ 5 โรงเรียนบ้านรุน ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2535	อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียนบ้านรุน ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ.2537-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการ ระดับ 8 โรงเรียนบ้านรุน ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

บทคัดย่อ
ของ
นิเวศน์ คิตยาว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2542

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 366 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานด้านวิชาการทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก
2. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

NEEDS FOR INTERNAL SUPERVISION IN ACADEMIC WORKS OF TEACHERS IN THE
BASIC EDUCATIONAL EXTENSION OPPORTUNITY SCHOOL UNDER THE SURIN
OFFICE OF PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
NIVET KIDYAO

Presented in Partial Fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

March 1999

The Purposes of this study were to study and compare the needs for internal supervision in academic works of teachers in the basic educational extension opportunity schools under the Surin Office of Primary Education. The 4 areas of academic works were the curriculum. Learning and teaching activities, learning and teaching media, and assessment and evaluation. The independent variables were teaching experiences and school sizes.

The samples were 336 teachers in the basic educational extension opportunity schools under the Surin Office of Primary Education. A 5-rating scale questionnaire asking the teachers needs of internal supervision in the 4 areas of academic works was used for gathering data. The statistics used include alpha-coefficient, percentage, means. standard deviation, and t-test.

The findings were :

1. The teachers in the basic educational extension opportunity schools under the Surin Office of Primary Education had a high level of needs for internal supervision in the 4 areas of academic works.

2. The teachers having different teaching experiences did not have different needs for internal supervision in the 4 and overall areas of academic works.

3. The teachers in different school sizes did not have different needs for internal supervision in the 4 and overall areas of academic works.